



## Programa Marta Mata

Formació d'activistes (monis, caps i casaleres)

Actualització: Octubre 2024

## ÍNDEX

### 1. **L'Escola, el Pla de Formació i el Programa Marta Mata**

- a. L'Escola Lliure el Sol
- b. El Pla de Formació i el programa Marta Mata
- c. Formació complementària associativa
- d. Marta Mata al Territori
- e. Acompanyaments

### 2. **Índex de formacions**

- a. Càpsules (<8h)
- b. Monogràfics (>8h)

### 3. **Com heu de sol·licitar les càpsules?**

- a. Esplac
- b. Casals de Joves
- c. Acció Escolta

### 4. **Descripció de les formacions**








## L'Escola, el Pla de Formació i el Programa Marta Mata

### L'Escola Lliure el Sol

Som una **escola de formació** al llarg de la vida que impulem el coneixement i el creixement d'entitats i de persones vinculades a l'educació popular i l'economia social i solidària. Ho fem a través de metodologies actives i transformadores, enfortint-ne la llibertat de pensament i el compromís social. Els nostres **valors** són: educació popular, lliurepensament, associacionisme, feminisme, justícia global, cooperativisme i compromís.

Som una **cooperativa de serveis de formació amb 5 entitats sòcies**: Esplais Catalans, Acció Escolta de Catalunya, Casals de Joves de Catalunya, la Fundació Ferrer i Guàrdia i Incoop. Amb més de 30 anys d'experiència, hem realitzat més de 3.000 accions formatives, a més 100 municipis diferents de Catalunya i una mitja de 40 cursos de monitors/es i directors/es de lleure a l'any. Més de 40.000 persones s'han format a l'Escola Lliure el Sol.

### El Pla de Formació i el programa Marta Mata

	 <b>MARTA MATA</b>	 <b>TERESA CLARAMUNT</b>	 <b>JOAN SALAS</b>	 <b>ANSELM CLAVÉ</b>
	Formació a <b>activistes voluntàries</b> : monis (Esplac), caps (AEC), casaleres (Casals)	Formació a <b>dirigents</b> de les entitats sòcies	Formació a <b>treballadores</b> de les entitats sòcies	Formació a <b>formadores</b> del claustre de l'Escola
 <b>ACOLLIDA</b>	Curs Marta Mata Acollida (Premonis) - Esplac	Curs Teresa Claramunt Acollida Càpsules per a noves dirigents		Curs Anselm Clavé Acollida (incorporació de noves formadores al claustre)
 <b>CREIXEMENT</b>	Curs Marta Mata Creixement (Monis) - Esplac i AEC Càpsules - Esplac, AEC i Casals Monogràfics - Esplac, AEC i Casals Acompanyaments - Esplac, AEC i Casals Jornades de Lleure i Feminismes - Esplac Jornades d'Interculturalitat - Esplac + Fundació Ferrer i Guàrdia	Curs Teresa Claramunt Creixement Càpsules per a dirigents consolidades	Càpsules per a treballadores (per a totes les entitats, però principalment formació online per a Incoop)	Formacions Anselm Clavé Creixement (formació permanent al claustre); trobades de claustre, noves tutores, etc.
 <b>ÈXIT</b>	Curs Marta Mata Èxit (Dires) - Esplac, AEC i Casals			

El **Pla de Formació** estructura i connecta tota la formació que l'Escola fa a les 5 entitats sòcies. El Pla de Formació té 4 programes - Marta Mata, Teresa Claramunt, Joan Salas i Anselm Clavé - adreçats a 4 col·lectius - activistes, dirigents, treballadores i formadores - que, en 3 etapes - Acollida, Creixement i Èxit -, adquireixen les competències per dur a terme la seva tasca.

El **programa Marta Mata**, de formació d'activistes, s'adreça a persones que fan activisme voluntari a les entitats de base. Aquestes persones són monis d'Esplac, caps d'Acció Escolta i casaleres de Casals de Joves. Marta Mata va ser pedagoga, política i renovadora de l'educació. També exemplifica l'activisme vinculat a l'educació, transformant la realitat del debat educatiu des de múltiples fronts com les escoles, les publicacions, l'acció política o els espais de participació.

El programa de formació Marta Mata s'estructura en 3 etapes:

- L'**Acollida** és la primera fase del programa i treballa l'entrada als equips i l'inici de la tasca educativa en l'àmbit de l'educació en el lleure. Formen part d'aquesta etapa els cursos Marta Mata Acollida d'iniciació al monitoratge.
- El **Creixement** constitueix la consolidació o increment de responsabilitats. Es treballa a nivell individual perquè repercuteixi a l'entitat. En aquesta fase s'inclou el curs de Monitor/a de lleure (titulació oficial de la Direcció General de Joventut), les càpsules, els monogràfics i els acompanyaments. També hi vinculem les Jornades que coorganitzem l'Escola i les entitats.
- L'**Èxit** esdevé el pla de plenitud i inici de la sortida de les responsabilitats amb la corresponent previsió de relleu. L'èxit va lligat a l'entitat i al seu futur. En aquesta fase s'inclou el curs de Director/a de lleure (titulació oficial de la Direcció General de Joventut).

Els cursos **Marta Mata Creixement i Marta Mata Èxit** són titulacions oficials de Monitor/a i Director/a de Lleure que presenten una mirada d'associacionisme educatiu. Això permet donar resposta a les necessitats formatives de les entitats. La majoria de cursos es realitzen en format (semi)residencial a l'estiu i a l'hivern. També existeix el format Marta Mata al Territori (informació més avall).

El programa Marta Mata es complementa amb un seguit d'accions formatives de més curta durada: **les càpsules (<8h), els monogràfics (>8h) i els acompanyaments (8-16h)**. Aquestes accions formatives estan pensades per millorar i enfortir els coneixements de les entitats i dels seus equips sobre diferents temes educatius i organitzatius. Les càpsules es poden demanar per a entitats (proposta individualitzada) o per a sectors/territoris (espais de reflexió, debat i enriquiment a partir de l'intercanvi d'experiències). A més a més, existeix la possibilitat d'organitzar cursos i monogràfics de demanda per a entitats, sectors i/o territoris.

En tots els casos, la **proposta metodològica** es basa en la participació activa de les participants, està dirigida al pensament crític i a la reflexió sobre els temes que es tracten, i combina teoria i pràctica, sempre seguint l'experiència de la formadora.

## Formació complementària associativa

El curs Marta Mata Èxit (Director/a de Lleure) contempla **hores de formació associativa**. Aquestes hores es poden cursar a través de càpsules formatives al sector/territori, sempre que els continguts tinguin relació amb el curs Marta Mata Èxit i serveixin per aprofundir (veure columna de la dreta a la llista de càpsules, més avall). També es consideren hores de formació associativa algunes jornades i/o monogràfics organitzats per les entitats. Caldrà consultar-ho al document d'hores associatives de cada curs Èxit, a les entitats i/o a l'Escola Lliure el Sol.

## Marta Mata al Territori

Els cursos **Marta Mata al Territori** són cursos de Monitor/a i Director/a de Lleure integrats al programa Marta Mata i, per tant, adaptats a la realitat associativa de les monis d'esplai, caps d'agrupament i casaleres. Són cursos que donen resposta a necessitats formatives detectades, evitant el centralisme en l'oferta formativa i aprofitant els recursos i agents del territori.

En el cas d'**Esplac**, cada sector pot escollir les dates, horaris i lloc del curs. Els motius per fer un Marta Mata al Territori són:

- Tenir més persones titulades a l'esplai. Això és important si es preveu que pugi un grup nombrós de monitores no titulades.
- Cohesionar el sector. Coneixeràs monis dels esplais més propers al teu, descobrint possibles sinergies i compartint el dia a dia del curs.
- Rebre formació de qualitat i amb mirada associativa. Fer un curs quan ja ets moni i/o membre d'un esplai és una experiència diferent.
- Apropar el programa Marta Mata al territori. L'Escola Lliure el Sol i Esplac volem que la formació arribi a tothom amb igualtat d'oportunitats.

Si un sector geogràfic d'Esplac vol fer un Marta Mata al Territori, com ho ha de fer?

1. Contacteu amb la vostra CPS i feu-li la demanda.
2. Feu un sondeig de quantes persones podrien assistir al curs i comuniquen-ho a la CPS.
3. Decidiu en quines dates i horaris us aniria bé fer-lo. Compteu que pel curs de monis heu de fer 100 hores de formació presencial i 25 hores en línia, a més de 160 hores de pràctiques. Normalment el curs ocupa 2 setmanes senceres en format intensiu, però també es pot fer repartit en diversos caps de setmana o només en matins/tardes. Com vosaltres preferiu!

En el cas de **Casals de Joves**, els motius per fer un Marta Mata al Territori són:

- Tenir més persones titulades al casal.
- Rebre formació de qualitat i amb mirada associativa i casalera. Fer un curs quan ja ets casalera és una experiència diferent.
- Apropar el programa Marta Mata al territori. L'Escola Lliure el Sol i Casals de Joves volem que la formació que oferim arribi a tothom amb igualtat d'oportunitats.

## Acompanyaments (8-16h)

Els acompanyaments són un format que oferim exclusivament a esplais, agrupaments i casals de joves de les entitats sòcies de l'Escola (Esplac, Acció Escolta i Casals de Joves). L'objectiu és fer un **treball profund i perllongat en el temps que permeti abordar casos** que no es poden resoldre només a través de càpsules formatives. Així, es va més enllà d'una formació per **acompanyar processos que les entitats tinguin en marxa o vulguin iniciar**. Això implica conèixer les seves necessitats i donar-hi resposta a partir d'una presa de consciència, empoderament i adquisició d'eines. Amb aquest format apostem per posar formadores especialitzades en la matèria al costat de les entitats.

Es preveu que els acompanyaments tinguin una **durada de 8 a 16 hores** al llarg d'un **màxim de 6 mesos** (des que es fa la primera trobada/conversa entre l'entitat i la formadora). **Es recomana que es realitzin en 3-4 mesos** per concentrar l'activitat en el temps, garantir la disponibilitat de totes les parts i evitar que el procés s'allargui. **També es recomana que l'acompanyament es realitzi durant el curs de l'entitat (de setembre a juny)**, evitant que l'estiu quedi pel mig.

Els acompanyaments tenen **3 fases**:

1. **Diagnosi** (2-4 hores aproximadament). L'objectiu és obtenir informació sobre el cas i detectar necessitats que té l'entitat per definir els objectius i la durada concreta de l'acompanyament. Es pot fer una sessió inicial de presa de contacte, anàlisi del cas i contextualització. En aquesta fase també es definiran els agents implicats (assemblea, consell, infants, joves...). També caldrà que entitat i formadora acordin uns compromisos i planifiquin les accions a realitzar, preferiblement consensuant un calendari de treball conjunt.
2. **Acompanyament** (paquets de 4/6/8/10 hores segons les necessitats detectades). L'objectiu és abordar el procés i donar resposta al cas a través de sessions i espais de treball. Aquests poden tenir diferents formats, que acordaran l'entitat i la formadora: formació, espais de treball amb equips o persones concretes, debats, reunions dinamitzades, etc.
3. **Tancament** (2 hores aproximadament). L'objectiu és finalitzar l'acompanyament, valorar-lo conjuntament i definir el pla de treball, és a dir, les accions que es recomana que faci l'entitat autònomament un cop s'acabi. En aquesta fase la formadora redactarà un informe resumint la feina feta i l'entitat contestarà un formulari de valoració, que enviarà l'Escola.

Els **requisits** per a les entitats que demanen un acompanyament són els següents:

- Tenir voluntat de realitzar l'acompanyament d'acord amb les necessitats detectades, garantint la participació i disponibilitat en totes les fases.
- Assignar una persona com a referent de l'entitat perquè faci d'enllaç amb els altres agents implicats. La comunicació es farà per correu electrònic i per telèfon.
- Poder dedicar les hores acordades i garantir la finalització de l'acompanyament, preferiblement en 3-4 mesos i en un màxim de 6 mesos.

- Realitzar les tasques acordades.
- Assumir el cost de l'acompanyament d'acord amb el sistema de pagament acordat amb l'entitat de referència (Esplac, Casals de Joves, Acció Escolta).
- Fer l'avaluació en la fase de tancament amb la formadora i a través del formulari de valoració.

Els **temes** dels acompanyaments són els següents (possibilitat de redefinir-los i concretar-los entre l'entitat, l'Escola i la formadora):

1. <b>Violències i agressions masclistes:</b> deconstrucció de masculinitats, elaboració de protocols contra les agressions masclistes i LGTBIfòbiques, prevenció de violències...
2. <b>Participació:</b> participació i compromís de l'equip de monis, caps i casaleres; assemblearisme; participació infantil i juvenil; participació i comunicació amb les famílies; treball en xarxa i comunitari...
3. <b>Gestió d'equips:</b> lideratges, gestió i abordatge de conflictes, cures individuals i col·lectives, gestió emocional dels equips, relacions de poder, relleu...
4. <b>Interculturalitat i antiracisme:</b> treball amb infants, joves, monis, caps i/o casaleres; revisió de l'organització interna i de les pràctiques de l'entitat; revisió de referents pedagògics; estratègies per fomentar la inclusió...
5. <b>Inclusió i diversitat:</b> foment de l'educació inclusiva (treball amb infants, adolescents i joves); acompanyament de NEE; revisió de la planificació i realització d'activitats; treball amb equips d'educadores...
6. <b>Economia social i solidària (ESS):</b> pas a les finances ètiques, gestió responsable de recursos, consum responsable, cooperativisme...

Si esteu **interessades a fer un acompanyament**, contacteu amb la vostra CPS (Esplac), tècnica pedagògica (Casals de Joves) o tècnica de projectes (Acció Escolta) per fer la demanda.

## Índex de formacions\*

Càpsules formatives (<8h)

\*Les càpsules marcades en gris són novetats del catàleg i/o revisades en profunditat.

\*\*Incorporem l'opció de demanar càpsules de nivell avançat per aquells casos en què es vulgui fer un aprofundiment en la matèria. Caldrà explicitar-ho a la fitxa de demanda.

Temàtica	Nom formació	Opció nivell avançat**	Hores associativ es Èxit
Mètode pedagògic	1. <a href="#">El projecte educatiu: elaboració i revisió</a>	X	X
	2. <a href="#">Lleure educatiu: un recorregut històric</a>		X
	3. <a href="#">El mètode escolta</a>		
	4. <a href="#">Eines i tècniques didàctiques: jocs, contes, teatre, música, expressió plàstica i centre d'interès</a>	X	
	5. <a href="#">Alternatives al càstig</a>		X
	6. <a href="#">Com posem límits amb infants i joves?</a>		X
	7. <a href="#">Pantalles i xarxes: treballem-ho amb infants i joves</a>		X
	8. <a href="#">Excursionisme</a>	X	
Participació i treball en xarxa	9. <a href="#">Eduquem en la participació i fomentem l'assemblearisme infantil</a>	X	
	10. <a href="#">Treball amb adolescents</a>		
	11. <a href="#">Com entenem el compromís? Participació i cures col·lectives</a>	X	X
	12. <a href="#">Assemblearisme. Organització i gestió de l'assemblea.</a>	X	X
	13. <a href="#">Aprendre a debatre. Com fer reunions eficients</a>	X	
	14. <a href="#">Treball amb famílies</a>		
	15. <a href="#">El treball en xarxa i comunitari</a>		X
	16. <a href="#">Gestió d'equipaments</a>		X
Pensament crític i interculturalitat	17. <a href="#">Comunicació amb famílies: ASI, agressions i conflictes</a>		X
	18. <a href="#">Anàlisi de la realitat i definició de l'ideari</a>	X	X
	19. <a href="#">Educació per a la Justícia Global</a>	X	X
	20. <a href="#">Drets dels infants</a>		X
	21. <a href="#">Interculturalitat i antiracisme</a>		X
Inclusió i diversitat	22. <a href="#">ABC d'entitats antifeixistes</a>		
	23. <a href="#">Atenció a les necessitats educatives específiques</a>	X	X
Feminismes	24. <a href="#">Detecció i prevenció d'assetjament i bullying</a>		X
	25. <a href="#">Coeducació i feminisme a l'entitat</a>	X	
	26. <a href="#">Educació en perspectiva de gènere i LGBTI</a>	X	
	27. <a href="#">Violències masclistes: estratègies per a la prevenció i l'abordatge</a>	X	X
	28. <a href="#">Masculinitats</a>		X
	29. <a href="#">Disseny i elaboració de protocols. Prevenció de l'assetjament per raó de gènere</a>	X	X



	30. <a href="#">Com abordar la sexualitat infantil a l'educació en el lleure?</a>		
	31. <a href="#">Detecció i prevenció de l'abús sexual infantil</a>	X	X
	32. <a href="#">Abús sexual infantil a les xarxes socials</a>		X
	33. <a href="#">Responem a l'antifeminisme</a>		X
	34. <a href="#">Organitzacions feministes i ètica de les cures</a>	X	X
<b>Educació ecosocial i justícia climàtica</b>	35. <a href="#">Com educar davant la crisi climàtica</a>		
	36. <a href="#">Decreixement</a>		X
	37. <a href="#">Treballem la sostenibilitat a través de l'excursionisme</a>		
<b>Salut</b>	38. <a href="#">Alimentació saludable i trastorns alimentaris</a>		X
	39. <a href="#">Consum de drogues entre joves</a>		X
	40. <a href="#">Primers auxilis</a>		
	41. <a href="#">Com treballem la salut mental amb infants i adolescents?</a>		X
	42. <a href="#">Salut mental als equips</a>		X
	43. <a href="#">Educació emocional amb infants i joves</a>	X	
	44. <a href="#">Com treballar la mort i el dol amb infants</a>		
	45. <a href="#">Atenció a la infància i adolescència en risc</a>		
	46. <a href="#">Manipulació d'aliments (en línia)</a>		
<b>Equips</b>	47. <a href="#">Millorar la dinàmica i la cohesió dels equips</a>	X	X
	48. <a href="#">Emocions i treball en equip</a>	X	
	49. <a href="#">Lideratges democràtics</a>	X	
	50. <a href="#">Gestió de conflictes</a>	X	
	51. <a href="#">El relleu a la meva entitat</a>	X	
	52. <a href="#">Comunicació no violenta</a>		X
	53. <a href="#">Rols i relacions de poder en els equips</a>	X	X
<b>Planificació estratègica</b>	54. <a href="#">Planificació, redacció i avaluació de projectes</a>	X	X
	55. <a href="#">Legislació i responsabilitat civil i penal en el lleure</a>	X	
	56. <a href="#">Com elaborar un pla de comunicació</a>		
	57. <a href="#">Com expliquem el nostre projecte?</a>		
	58. <a href="#">Com ens projectem a les xarxes?</a>		
<b>Economia social i solidària</b>	59. <a href="#">Economia social i solidària i cooperativisme</a>	X	X
	60. <a href="#">Alternatives econòmiques al capitalisme</a>	X	X
	61. <a href="#">Fes anticapitalisme, passa't a l'ESS</a>		X
	62. <a href="#">Gestió econòmica</a>	X	
	63. <a href="#">Finançament ètic a la nostra entitat</a>		X
	64. <a href="#">Sobirania tecnològica i eines digitals lliures</a>		

### Monogràfics (>8h)

- Els diners de l'entitat: què en fem? (en línia)
- Marxem d'excursió o de ruta: per on comencem?

També podeu consultar el [catàleg genèric](#) de l'Escola a [www.escolaelsol.coop](http://www.escolaelsol.coop).

## Com heu de sol·licitar les càpsules?

### Esplac

Un cop escollida la formació que voleu fer i la modalitat/nivell que millor s'adapta a les vostres necessitats, us heu de posar en contacte amb la vostra Coordinadora de Projectes del Sector (CPS) per fer la demanda.

Qualsevol formació s'ha de sol·licitar a la CPS amb un **mínim de 2 mesos d'antelació**, que és el temps requerit per trobar formadora, adaptar els continguts de la sessió i preparar els aspectes logístics. Quan es reprograma una formació (per exemple, per un canvi de dates), l'esplai pot fer la demanda amb 1 mes d'antelació.

Les formacions generalment tenen una durada de 4 hores, ja siguin de sector o d'esplai, temps mínim indispensable per poder ser convalidades posteriorment dins dels cursos Marta Mata Èxit com a formació associativa. Només convaliden hores associatives les càpsules que es realitzin en formacions de sector, i en cap cas les que es facin en un esplai.

Pel que fa a les participants, en el cas de les **càpsules el mínim requerit són 10 persones**, mentre que per a les **formacions de sector el mínim és de 15 participants**. Si no arribeu al mínim de persones, podeu consultar la vostra CPS per compartir la formació amb un altre esplai en una situació semblant a la vostra o buscar la solució que més s'adeqüi al vostre cas.

En quant al cost i la gestió de les formacions, es farà de la manera següent:

- **Càpsules formatives:** la primera càpsula de l'any per a un esplai està subvencionada per Esplac i, per tant, és gratuïta. Les següents tindran un cost que haurà d'assumir l'esplai.
- **Formació de sector:** han d'estar programades i acordades per l'assemblea del sector. Es recomana prioritzar les que convaliden hores associatives del curs Marta Mata Èxit.

Recorda que si no t'encaixa el format de càpsula pel teu esplai i vols fer un treball més profund (dedicant-hi més hores), pots demanar un acompanyament a la teva CPS!

### Casals de Joves

Un cop escollida la formació que voleu fer i la modalitat/nivell que millor s'adapta a les vostres necessitats, cal que us poseu en contacte amb la tècnica de l'àrea pedagògica per fer la demanda.

Qualsevol formació s'ha de sol·licitar amb un **mínim d'1 mes d'antelació**, que és el temps requerit per trobar formadora, adaptar els continguts de la sessió i preparar els aspectes logístics. Les formacions generalment tenen una durada de 4 hores, siguin per a casals o en trobades.

Pel que fa a les participants, en el cas de **les càpsules formatives el mínim requerit són 6 persones**. Si no arribeu al mínim de persones per les càpsules formatives, podeu consultar la vostra tècnica per compartir la formació amb un altre casal o entitat amb una situació semblant a la vostra, o buscar la solució que més s'adeqüi al vostre cas.

Recorda que com a casal també podeu demanar un curs de monitores o directores de lleure, o bé un acompanyament d'entre 8 16 hores!

## Acció Escolta

Un cop escollida la formació que voldreu fer i la modalitat/nivell que més s'adapta a les vostres necessitats, cal que us poseu en contacte amb la tècnica de projectes per fer la demanda.

Qualsevol formació s'ha de sol·licitar amb un **mínim de 2 mesos d'antelació**, que és el temps requerit per trobar formadora, adaptar els continguts i preparar els aspectes logístics. Les formacions generalment tenen una durada de 4 hores, siguin per a agrupaments o en trobades.

Pel que fa a les participants, en el cas de **les càpsules formatives el mínim requerit són 10 persones**. Si no arribeu al mínim de persones per les càpsules formatives, podeu consultar la vostra tècnica de projectes per compartir la formació amb un altre agrupament o entitat amb una situació semblant a la vostra, o buscar la solució que més s'adeqüi al vostre cas.

Recorda que si no t'encaixa el format de càpsula pel teu agrupament i vols fer un treball més profund (dedicant-hi més hores), pots demanar un acompanyament a la tècnica!

## Descripció de les formacions

### A. Mètode Pedagògic

#### 1. El projecte educatiu: elaboració i revisió

El projecte educatiu (PE) és un document que inclou els trets d'identitat del centre, els principis pedagògics, els principis organitzatius i el projecte lingüístic. En aquest document s'especifiquen els objectius i les prioritats d'actuació de l'entitat i serveix de base per totes les accions educatives. En aquesta càpsula es descriuran aquells aspectes necessaris per elaborar o revisar el projecte educatiu i es donaran eines per poder-ho fer de forma satisfactòria.

#### **Objectius**

- Comprendre la importància del projecte educatiu en l'entitat.
- Conèixer l'estructura del projecte educatiu
- Adquirir eines per a la l'elaboració i avaluació de projectes

#### **Continguts**

- Conceptualització. El projecte educatiu.
- Principis pedagògics.
- Estructura i elaboració.
  - Entorn Durada
  - Objectius.
  - Activitats i calendari.
- L'avaluació del projecte
- Participació i organització en l'elaboració i revisió del projecte educatiu.
- Recursos i estratègies per a l'elaboració i la revisió del projecte educatiu.

#### 2. Lleure educatiu: un recorregut històric

Aquesta formació pretén abordar l'educació en el lleure des d'una perspectiva històrica per entendre el present i identificar reptes del futur. Per això, es posa el focus en entendre d'on sorgeix el lleure, quina ha estat la seva evolució i quina és la seva relació amb el context sociopolític on s'emmarca. La formació vol explorar l'evolució pedagògica i organitzativa del lleure, descobrint els objectius, metodologies i maneres de funcionar que han existit al llarg de les darreres dècades, diferenciant entre els diferents àmbits on s'ha fet – i es fa - lleure. També es presenten transformacions en el perfil sociodemogràfic que ha participat d'entitats i activitats de lleure, així com dels debats més significatius que han existit.

#### **Objectius**

- Conèixer la trajectòria històrica de l'educació en el lleure a Catalunya des del seu naixement fins al present.
- Familiaritzar-se amb els principals debats pedagògics, organitzatius i polítics que ha tingut el lleure educatiu.
- Identificar reptes actuals i futurs de l'educació en el lleure a partir d'una mirada històrica.

### Continguts

- Lleure educatiu: de què estem parlant?
  - Associacionisme educatiu
  - Altres models de lleure
- Breu història de l'educació en el lleure a Catalunya
  - Context sociopolític del sorgiment del lleure
  - Funció social i política
  - Tendències pedagògiques
  - Educació per a la transformació social
- Debats històrics en el lleure
  - Pedagògics
  - Organitzatius
  - Polítics
- Reptes actuals i futurs: quin lleure volem?

## 3. El mètode escolta

L'escoltisme o mètode escolta és una proposta d'educació en el temps lliure que té com a missió contribuir a l'educació dels infants, adolescents i joves per tal de participar en la construcció d'un món millor on les persones s'autorealitzin com a individus i juguin un paper constructiu en la societat. L'escoltisme que es basa en la Llei escolta, una proposta de valors comuna a l'escoltisme arreu del món i la promesa, la invitació personal a cada infant, adolescent o jove a comprometre's lliurement davant dels seus companys per treballar per ser millor persona.

### Objectius

- Familiaritzar-se amb la trajectòria i el moment actual del moviment escolta
- Conèixer els pilars del mètode escolta: la llei escolta i la promesa.
- Adquirir eines i recursos per aplicar el mètode escolta a l'entitat.

### Continguts

- Naixement i referents pedagògics (Robert Baden-Powell).
- Els pilars del mètode escolta:
  - La llei escolta
  - La promesa.

- L'escoltisme a l'entitat.
  - Organització
  - La pedagogia del projecte.

#### 4. Eines didàctiques: jocs, contes, teatre, música expressió plàstica i centre d'interès\*

Les eines didàctiques són tècniques i activitats que ens ajuden a la nostra tasca educativa, a l'hora de transmetre valors, treballar actituds i continguts o descobrir l'entorn entre d'altres. Existeixen moltes eines didàctiques diferents: els jocs, el teatre, l'excursionisme, l'espiritualitat, els tallers, la música, els cinefòrums... en aquesta càpsula coneixerem i aprendrem diferents eines per aplicar amb els infants i joves.

##### **Objectius**

- Conèixer les principals eines didàctiques
- Obtenir recursos i eines per treballar amb infants i joves

##### **Continguts**

- Les eines didàctiques a l'educació en el lleure
  - Diferents eines per a un mateix objectiu. Tipologies d'eines.
- El conte com a eina educativa
- El centre d'interès o eix d'animació
- L'expressió plàstica com a recurs pedagògic
- Expressió Corporal: teatre, teatre de l'oprimit.
- La música i les danses com a eina educativa i element de motivació i cohesió

*\*En fer la demanda caldrà especificar quina o quines (màxim dues) eines didàctiques voleu treballar.*

#### 5. Alternatives al càstig

Les alternatives al càstig ens ajuden a la nostra tasca educativa, a l'hora de transmetre valors, treballar actituds i relacionar-nos de manera agradable, coherent i des del vincle.

Existeixen moltes reflexions darrere de la construcció d'alternatives: la relació entre fet i conseqüència natural, el treball del vincle, la Comunicació No Violenta... en aquesta càpsula coneixerem i aprendrem diferents eines per aplicar amb els infants i joves.

##### **Objectius**

- Conèixer la importància de buscar una alternativa als càstigs tradicionals.
- Reflexionar al voltant de la diferència càstig i conseqüència.

- Reflexionar al voltant dels conceptes: límits, vincle i coherència.
- Descobrir els punts febles personals i fomentar el treball en equip.
- Obtenir recursos i eines per treballar amb infants i joves.

### Continguts

- La importància de l'alternativa al càstig: Per què?
- Diferència càstig i conseqüència: buscant la coherència. Conceptes relacionats:
  - Límits.
  - Vincle.
- Activadors: allò que ens posa a la defensiva o ens fa sentir desempoderades.
- El treball en equip.
- Recursos i eines per treballar amb infants i joves: Comunicació NoViolenta.

## 6. Com posem límits amb infants i joves?

Els límits són consubstancials a la vida i, per tant, hem d'acceptar-los i treballar-los de la manera més responsable possible. En aquest sentit, els límits han de servir per donar suport al creixement dels infants i adolescents, i en cap cas per anar en contra seu. Per això, diem que els límits serveixen per vincular-nos amb l'altre, no per allunyar-nos-en. Però sabem des d'on posem els límits? Podem exercir la gestió de l'autoritat i el poder amb comoditat o sentim malestar? Quines emocions se'ns desperten quan ens enfrontem a un límit? Aquesta formació dona eines per repensar la manera com posem límits en la nostra tasca educativa amb infants i joves. I ho fa en una

### Objectius:

- Prendre consciència de les creences que tenim sobre els límits i de com ens hi relacionem.
- Reflexionar sobre els valors que han de guiar el treball amb límits per fer-ne una bona gestió.
- Conèixer l'enfocament de la Comunicació No Violenta per treballar els límits.
- Desenvolupar estratègies per treballar els límits amb infants i joves.

### Continguts:

- Creences i imatges que tenim sobre els límits
- Educar amb els límits
  - Des d'on em relaciono amb els límits?
  - Valors i treball amb límits
  - Bona gestió dels límits
- Posicions tòxiques del Triangle Dramàtic
- Comunicació No Violenta com a eina per posar límits
- Treball de casos amb infants i joves

## 7. Pantalles i xarxes: treballem-ho amb infants i joves

Quin ús fem de les xarxes socials i les tecnologies digitals? I quin hauria de ser el nostre paper com a educadores a l'hora d'acompanyar infants i joves en els usos que en fan? És evident que vivim en un món hiperconnectat, on les pantalles són omnipresents i on les xarxes socials esdevenen eines indispensables per comunicar-nos i relacionar-nos. Acceptar això implica reflexionar sobre la nostra identitat i petjada digital, així com sobre els efectes que tenen les tecnologies per a la nostra salut. En aquesta càpsula formativa abordem les pantalles i les xarxes socials des d'una mirada pedagògica, aportant eines per generar espais de reflexió i acompanyament a les entitats.

### Objectius:

- Reflexionar sobre els usos de les tecnologies digitals i les xarxes socials individualment i en el nostre entorn.
- Conèixer les implicacions socials i per a la salut del fet de relacionar-nos i informar-nos en el món virtual.
- Descobrir estratègies per a un acompanyament pedagògic en l'ús de les pantalles i les xarxes.

### Continguts:

- Anàlisi dels usos de les tecnologies digitals i les xarxes socials
  - Usos personals
  - Entre infants i joves de l'entitat
- Explorem el món virtual
  - Identitat digital i petjada digital
  - Dret a la informació vs bulos, *fake news* i discursos d'odi
  - Relacions digitals vs aïllament social i ciberbullying
- Impactes en la salut
  - Addició
  - Ansietat
- Estratègies per treballar les pantalles i les xarxes socials amb infants i joves

## 8. Excursionisme

Anem d'excursió amb la nostra entitat? Sabem planificar una ruta o travessa? Per què pugem muntanyes? Com és la relació entre l'associacionisme educatiu i l'excursionisme? I, sobretot, com volem que sigui? L'excursionisme ens permet sortir de la nostra zona de confort i no només ens allunya de la contaminació i ens obre la porta a paisatges que aprenem a estimar, sinó que ens permet reconnectar, contemplar i prendre consciència d'allò que ens envolta. Però, tenim clar quins



principis pedagògics hi ha al darrere? I sabem tot el que hem de fer per organitzar una excursió interessant, adequada i segura?

**Objectius:**

- Conèixer les possibilitats i oportunitats de l'excursionisme com a eina didàctica
- Reflexionar sobre la relació entre l'associacionisme educatiu i l'excursionisme
- Aprendre a planificar una excursió.
- Adquirir tècniques de seguretat i orientació a la muntanya

**Continguts:**

- L'associacionisme educatiu i l'excursionisme. Per què caminem?
- L'educació ambiental durant les excursions i sortides. La descoberta de l'entorn natural.
- Planificació d'una excursió. Què cal tenir en compte?
- Tipologia d'excursions i d'activitats a l'entorn natural.
- Tècniques d'orientació. El mapa, la brúixola i recursos tecnològics.
- Seguretat a la muntanya. Gestió del risc.
- Recursos per planificar una excursió. Anem preparats, Guia de Rutes.

---

B. Participació i treball en xarxa

**9. Eduquem en la participació i fomentem l'assemblearisme infantil**

Aquesta formació parteix d'una crítica a l'adultcentrisme per fer una introducció a les diferents maneres d'entendre la participació infantil, les condicions perquè es doni i els diferents models per mesurar-la, així com metodologies i estratègies per treballar-la. Es fa un èmfasi en l'assemblearisme infantil com a espai de participació per excel·lència dels infants a les entitats. També es reflexiona sobre les relacions en els contextos educatius des de la perspectiva de la participació viscuda des d'un mateix i en el context del grup.

**Objectius:**

- Introduir els conceptes d'adultcentrisme i participació, així com els aspectes que l'envolten.
- Analitzar les possibilitats participatives de la pròpia entitat.
- Dissenyar estratègies i oferir eines i recursos pel foment de la participació, centrant-se en l'assemblearisme infantil.

**Continguts:**

- Conceptualització. Definicions d'adultcentrisme i de participació. L'escala de participació.
- Les protagonistes de la participació en el context de l'educació en el lleure
- Estratègies: treball per projectes i participació, autonomia i responsabilització progressiva en funció de les edats.
- Assemblearisme infantil: una escola de ciutadania i un espai de creixement personal.

- Bones pràctiques, debats i tensions al voltant de la participació infantil.

## 10. Treball amb adolescents

L'adolescència és l'etapa vital de la transició de la vida com a infant a la vida adulta. Implica, necessàriament, canvis i inestabilitat. Els i les adolescents estan immersos en la recerca d'una nova identitat i del sentit de la seva existència.

El treball educatiu amb joves i adolescents suposa tot un repte pels equips educadors. La capacitat que tinguin de donar respostes a les necessitats d'aquesta etapa vital, i la capacitat de mantenir a algun d'aquest joves en el projecte, per continuar-lo, són dos dels pilars claus a través dels quals hauran de moure's els monitors i monitores amb la seva proposta educativa.

Amb aquesta proposta formativa donem les eines teòriques i pràctiques perquè els equips pugin fer aquest acompanyament educatiu als seus adolescents.

### **Objectius:**

- Conèixer els conceptes bàsics relacionats amb l'adolescència.
- Elaborar estratègies i oferir recursos per treballar amb adolescents.
- Prendre consciència de la importància que tenen els adolescents en les nostres entitats pel que fa el relleu generacional.
- Dissenyar estratègies per treballar amb adolescents en els contextos de l'educació en el lleure.

### **Continguts:**

- Conceptualització: adolescència, autonomia, psicologia evolutiva, necessitats i interessos, motivacions i emocions.
- Trets psicològics i sociològics de l'adolescència, començant pel record de la pròpia adolescència i acabant per la caracterització de la població amb la que es treballa o es vol treballar.
- Anàlisi de la metodologia de treball a l'esplai en relació a l'adolescència .
- Metodologies i eines per treballar amb adolescents. Difusió dels recursos pedagògics existents per treballar amb aquesta franja d'edat.

## 11. Com entenem el compromís? Participació i cures collectives

L'essència de les entitats de base voluntària és la participació. Les integrants dels equips de monis, caps i casaleres destinen part del seu temps a assumir diferents tasques i d'aquesta manera tiren endavant el projecte. Però garantir la participació no és senzill, i menys en un context marcat per la precarietat juvenil, l'augment dels problemes de salut mental, la falta de temps, les plurimilitàncies...

Com entenem el compromís i com podem fomentar-lo de manera sostenible per a tothom que forma part de l'entitat? Com tenim en compte les necessitats individuals i col·lectives? I de quina manera incorporem les cures i la dimensió emocional en aquests processos? Aquesta càpsula posa sobre la taula els reptes del compromís en contextos associatius per generar un espai de reflexió entre les persones voluntàries d'entitats.

**Objectius:**

- Promoure la reflexió sobre el compromís a l'entitat
- Facilitar eines per millorar la participació interna a l'entitat, tenint en compte les necessitats individuals i col·lectives
- Incorporar una mirada de cures en els processos participatius a l'entitat

**Continguts:**

- Anàlisi del context de participació a l'entitat:
  - Com entenem el voluntariat?
  - Què ens fa participar? Motivació, vincles, compromís
  - Què dificulta la participació? Temps, recursos, necessitats individuals
- Compromís a l'entitat
  - Definicions i debats
  - Necessitats individuals vs necessitats col·lectives
  - Foment del compromís sostenible
- Eines de participació
  - Espais i canals de participació
  - Transparència, comunicació interna i relleu
  - Incorporarem les cures

## 12. Assemblearisme. Organització i gestió de l'assemblea

Tenim clar que som assembleàries i que el màxim òrgan de presa de decisions és l'assemblea ho tenim molt clar. Però com prenem els acords? Qui prepara les assemblees? L'assemblea és un espai de debat on es pot parlar de tot? Tothom té la possibilitat de dir-hi la seva? Són útils les hores dedicades a l'assemblea?

En aquesta formació coneixerem eines i estratègies per fer facilitar la presa de decisions en assemblea i per planificar reunions útils pel projecte.

**Objectius:**

- Donar una visió àmplia de l'assemblea i les múltiples formes que pot adoptar.
- Donar eines per promoure la participació activa dels i les membres.
- Treballar la preparació d'una assemblea en funció dels temes a treballar.

**Continguts:**

- L'assemblea com a espai de participació
- Tipus de reunions i assemblees
- Estructura:
  - L'ordre del Dia
  - L'Acta
- Mecanismes de presa de decisions
- Dinamització:
  - Rols: moderació / control del temps / secretari/a...
- Eines per a promoure la participació

### 13. Aprendre a debatre. Com fer reunions eficients

Aquesta formació té per objectiu aprendre les tècniques necessàries perquè les reunions i els debats a l'entitat es vehiculin a través d'un diàleg fluid i constructiu, tot superant els errors i obstacles que dificulten una comunicació assertiva, eficaç i eficient. Es presenten eines per a un diàleg que permeti la presa de decisions eficient, sense descuidar el pensament crític i la presa en consideració de totes les visions i experiències.

**Objectius:**

- Posar en pràctica, mitjançant el debat, la capacitat de reflexió i de crítica.
- Adquirir un millor domini de la capacitat d'expressió i d'argumentació.
- Treballar la concepció col·lectiva de la reflexió i el coneixement.
- Treballar l'escolta activa i comprensiva.

**Continguts:**

- Què significa discutir/debatre?
- Eines per un diàleg enriquidor
- Identificació i anàlisi d'errors habituals
- Comunicació no violenta: escolta activa i assertivitat

### 14. Treball amb famílies

Amb aquesta formació es vol potenciar el treball de reflexió sobre el rol de les famílies a l'entitat per tal de trobar estratègies, recursos i eines per treballar amb ells durant tot l'any, fomentant la seva participació.

**Objectius:**

- Introduir l'educació integral com a marc des del qual enfocar el treball amb la família a l'esplai.
- Reflexionar sobre la relació entitat- família: què ens aporta, què els aportem.
- Prendre consciència de la importància que tenen les famílies pel desenvolupament del projecte educatiu.
- Elaborar estratègies i oferir recursos per treballar amb les famílies

#### **Continguts:**

- Què és l'educació integral: definició i conceptes clau.
- La relació família-esplai: necessitats i interessos d'uns i altres
- La participació de les famílies a l'esplai: espais, graus i límits de participació. Són suficients?
- La participació de les famílies: treball concret sobre l'elaboració de l'ideari i el projecte educatiu.
- La comunicació entre les famílies i l'entitat: revisar quins canals i llenguatges utilitzem en la comunicació i com millorar-los.
- Com treballar la diversitat amb les famílies.
- Difusió dels recursos pedagògics existents referents a la participació de les famílies en entitats educatives.

### **15. El treball en xarxa i comunitari**

La formació vol esdevenir un espai d'anàlisi de les nostres relacions dins el teixit associatiu de l'entorn proper per tal de millorar les nostres relacions i treure el màxim profit de les estructures participatives. També s'emmarcaran la possibilitat de construcció de projectes comunitaris i en relació amb l'entorn més immediat.

Es presentaran a més les possibilitats de participació en el marc de les nostres federacions.

#### **Objectius:**

- Donar a conèixer les principals estructures participatives de les associacions catalanes.
- Descobrir els avantatges de col·laborar amb altres associacions.
- La participació i les relacions al nostre territori d'actuació.
- Donar a conèixer quins són els òrgans de participació d'Esplac –AEC –ACJ i el per què de la seva existència

#### **Continguts:**

- Què és el treball en xarxa i perquè és important?
- L'acció comunitària. Coneixem el nostre entorn?
- Amb qui ens podem relacionar?
- Com establim les nostres relacions?
- Principals estructures participatives de les associacions catalanes.

- Els òrgans de participació de les nostres federacions.

## 16. Gestió d'equipaments

La gestió d'equipaments per part d'entitats juvenils o agrupacions d'entitats pot convertir-se en un gran repte. En aquesta càpsula coneixerem models de gestió, centrant-nos en la gestió ciutadana/comunitària, i treballarem els elements a tenir en compte per tal de garantir unes bones pràctiques i un impacte positiu tant per l'entitat o entitats gestores com pel territori.

### Objectius:

- Conèixer el model de gestió comunitària d'equipaments
- Proporcionar a les participants eines per a una bona gestió d'equipaments.
- Conèixer el Balanç Comunitari com a eina de millora.

### Continguts:

- Models i exemples de gestió d'equipaments
- La gestió ciutadana/comunitària d'equipaments públics
  - Qualitat democràtica
  - Participació interna
  - Treball en xarxa i impacte en el territori
- Balanç Comunitari, una eina per la millora
- Com afrontem la gestió d'un equipament des de l'entitat?
  - Elements a tenir en compte i problemàtiques habituals
  - Bones pràctiques

## 17. Comunicació amb famílies: ASI, agressions i conflictes

Aquesta formació aborda el rol de les famílies a l'entitat per trobar estratègies, recursos i eines per treballar amb elles, fomentant la participació i el treball en xarxa. En concret, se centra en com tractar temes complexos com els casos d'abús sexual infantil, les agressions i d'altres conflictes que puguin sorgir. Es tracta de temes que costa tractar amb les famílies pel caire delicat que poden tenir, motiu pel qual és important saber abordar-los, comunicar-los i treballar-los.

### Objectius:

- Introduir l'educació integral com a marc per treballar amb les famílies a l'entitat.
- Prendre consciència de la importància que tenen les famílies en el creixement i desenvolupament dels infants i joves.

- Reconèixer què és l'abús sexual infantil i què són les agressions, contextualitzant-les a les entitats.
- Elaborar estratègies i oferir recursos comunicatius per treballar aquests temes amb les famílies.

**Continguts:**

- Què és l'educació integral: definició i conceptes clau.
- Què és l'abús sexual infantil i les agressions. Definicions bàsiques. Circuits de derivació en cas d'intervenció i paper de la família.
- La relació família-entitat: necessitats i interessos en el context d'una agressió i/o conflicte.
- La comunicació entre les famílies i l'entitat: revisar quins canals i llenguatges utilitzem en la comunicació, quin missatge volem transmetre i quin és l'objectiu en cas d'agressió o detecció d'una situació d'abús, una agressió o un conflicte.
- Estratègies per a la comunicació de temes complexos amb les famílies.

---

C. Pensament crític i interculturalitat

**18. Anàlisi de la realitat i definició de l'ideari**

Amb aquesta formació es vol donar eines a l'entitat per a la definició o revisió de l'ideari. A partir de l'anàlisi de l'entorn més proper i del posicionament de l'entitat podem construir un full de ruta que ha de servir de base per a qualsevol acció de l'entitat. Es donaran a conèixer diferents recursos i estratègies per tal de fer aquest procés i propostes per integrar-hi la visió de tots els perfils que participen de l'entitat.

**Objectius:**

- Comprendre l'entorn proper des d'on s'educa.
- Reflexionar sobre la rellevància de l'educació en el lleure com a eina de transformació
- Conèixer què és un ideari, exemples i estructura.
- Donar a conèixer eines i recursos per a la definició o revisió de l'ideari.

**Continguts:**

- Anàlisi de la realitat. Com és el nostre entorn proper? Des d'on mirem?
- Educació i política. La relació entre educació i política. La transformació social com un dels eixos principals de l'educació en el lleure.
- Què és un ideari: definició, exemples i debat. Per a què serveix?
- Valors. Són importants?
- Construir o revisar un ideari.

- Recursos i estratègies. Participació.

## 19. Educació per la Justícia Global

L'Educació per a la Justícia Global (EpJG) és un paradigma educatiu que proporciona eines per qüestionar i transformar de manera crítica el model social, polític i econòmic existent. Per fer-ho, des de l'EpJG es vinculen les accions locals amb la seva dimensió global, i també es posa el focus no només en els continguts d'aprenentatge (què), sinó també en la metodologia (com). L'EpJG es concreta en sis grans àmbits interrelacionats a nivell de contingut, i també en 10 claus metodològiques per posar en pràctica aquesta mirada. En aquesta càpsula formativa s'introduirà el paradigma de l'EpJG i es veurà la importància d'introduir-lo en l'acció educativa, treballant els continguts i les metodologies des d'una vessant teoricopràctica.

### Objectius

- Introduir a les participants en el món de l'EpJG, a nivell conceptual, històric i en relació a altres propostes educatives
- Reflexionar sobre la importància d'aplicar la mirada local-global a l'acció educativa
- Analitzar la realitat de les entitats en clau d'EpJG: identificar oportunitats i mancances
- Dotar dels recursos necessaris per tal que les participants siguin capaces d'aplicar la mirada de l'EpJG a l'entitat, a través d'accions concretes, projectes o altres

### Continguts

- Aproximació i definició de l'EpJG
- Els sis àmbits temàtics de l'EpJG: relacions de poder, drets humans i governança; justícia econòmica i social; perspectiva feminista; interculturalitat crítica i justícia ambiental
- Les 10 claus per posar en pràctica l'EpJG: educar en la consciència de la interdependència i ecodpendència, desaprendre la manera de mirar el món i transformar la realitat més propera, entre d'altres
- Vincles entre accions locals i la dimensió global
- Com ho treballem? Recursos i idees

## 20. Drets dels infants

Amb aquesta formació es vol familiaritzar als i les participants amb conceptes bàsics relacionats amb els drets dels infants i dotar-los de recursos i eines per treballar-los en els diferents espais educatius i amb els diferents grups d'edat a través de metodologies diverses com l'expressió plàstica, el teatre o el joc.



**Objectius:**

- Conscienciar sobre la importància del treball en drets dels infants, així com la importància que els infants coneguin els seus drets.
- Vincular els drets dels infants amb el desenvolupament del projecte de curs.
- Conèixer els conceptes bàsics relacionats amb els drets dels infants.
- Oferir recursos i donar a conèixer materials per treballar els drets dels infants amb infants i joves.

**Continguts:**

- Conceptes: necessitat, dret, desig.
- Perspectiva internacional i històrica dels Drets dels infants.
- Quins són els Drets dels infants? Quin és el vincle amb els Drets humans? Característiques bàsiques i comunes. Diferències.
- Què és l'Educació en Drets humans/dels infants? Quins coneixements, valors i habilitats promou?
- Presentació de recursos i materials pedagògics pel treball dels Drets dels infants.

## 21. Interculturalitat i antiracisme

Què és la diversitat cultural? Com la imaginem i la representem en el nostre dia a dia? Com ens hi relacionem i de quina manera es gestiona políticament (a gran i petita escala)? Què fem amb les identitats? Aquestes preguntes han pres importància darrerament com a conseqüència dels desplaçaments de persones arreu del planeta i d'unes polítiques migratòries cada cop més restrictives. La presència de persones migrades i racialitzades a la nostra societat, així com l'auge de l'extrema dreta i la resposta dels moviments socials, han posat la qüestió de la igualtat de drets i la diferència cultural sobre la taula.

En aquesta càpsula formativa explorarem què és el racisme, treballant els estereotips, els prejudicis i les discriminacions a partir d'una anàlisi interseccional. També analitzarem models de gestió de la diversitat, revisarem l'organització de les entitats en clau antiracista i farem una proposta d'educació basada en la interculturalitat i l'antiracisme.

**Objectius:**

- Entendre com s'ha construït el nostre imaginari entorn de la diversitat cultural.
- Aprofundir en el fenomen del racisme en les seves múltiples manifestacions, així com en la resposta de l'antiracisme.
- Adquirir eines per incorporar la perspectiva intercultural i antiracista en l'acció educativa i l'organització de l'entitat.

**Continguts:**

- Diversitat cultural i construcció de l'alteritat
  - Fenòmens migratoris
  - Processos de racialització
- Gestió de la diversitat cultural
  - Conceptes d'igualtat i diferència
  - Nacionalisme i models de gestió: assimilacionisme, multiculturalitat, interculturalitat
- Violències cap a persones d'origen migrant i racialitzades
  - Racisme estructural
  - Estereotips, prejudicis i discriminacions
  - Discursos d'odi
- Antiracisme
  - Origen i evolució
  - Experiències inspiradores en diferents àmbits i territoris
- Entitats inclusives, interculturals i antiracistes
  - Exclusió, segregació, integració i inclusió
  - Organització interna i treball en xarxa
  - Eines per a una educació en el lleure intercultural i antiracista

## 22. ABC d'entitats antifeixistes

En un context marcat per la desafecció política i l'individualisme, sobretot entre certs sectors de la població jove, l'extrema dreta i els discursos d'odi semblen estar guanyant terreny. Aquesta formació posa sobre la taula la rellevància social de l'antifeixisme – en les diferents formes que ha pres al llarg del temps i en diferents territoris - per donar-hi resposta. A més, busca vincular l'antifeixisme a les pràctiques quotidianes de l'associacionisme juvenil i educatiu. Què és l'antifeixisme? Per què és important que l'esplai, el cau o el casal ho siguin? Com transformem els seus valors en pràctiques? Com incorporem els seus principis en els nostres projectes de manera transversal? En definitiva, la formació vol generar reflexions per fer front a l'extrema dreta des de les entitats.

### Objectius:

- Contextualitzar l'auge de l'extrema dreta i el creixement dels discursos d'odi, especialment entre les persones joves.
- Entendre què és l'antifeixisme i quin paper juga en el context actual, sobretot en relació amb les entitats de base voluntària.
- Incorporar els principis de l'antifeixisme a la pràctica quotidiana de les entitats.

### Continguts:

- Context sociopolític i cultural actual
    - Precarietat (juvenil)
    - Desafecció política i individualisme
  - Gir reaccionari: auge de l'extrema dreta i dels discursos d'odi
    - Impacte entre la població jove
    - El paper de les xarxes socials
  - Antifeixisme: de què estem parlant?
    - Origen i evolució històrica
    - Elements i tendències principals
    - Experiències de diferents territoris
  - Entitats antifeixistes: dels valors a les pràctiques
    - Ideari
    - Àmbit pedagògic
    - Organització interna
    - Treball en xarxa
- 

## D. Inclusió i diversitat

### 23. Atenció a les necessitats educatives específiques

Com s'acull socialment la diversitat? Quina gestió se'n fa en el món educatiu? En aquesta càpsula revisarem els diversos models de gestió de la diversitat i parlarem de conceptes bàsics i treballarem seguint la perspectiva d'educació inclusiva reflexionant sobre els reptes que planteja a l'acció i a la intervenció educativa. També es donaran eines per adquirir competències bàsiques per a desenvolupar les funcions de monitor/a de suport a infants amb necessitats educatives especials en entorns de lleure.

#### **Objectius:**

- Conèixer els principals conceptes sobre Educació Inclusiva
- Reflexionar sobre la importància del treball conjunt entre tots els agents implicats
- Adquirir eines per desenvolupar acompanyar infants amb NEE en la nostra intervenció educativa.

#### **Continguts:**

- L'educació inclusiva: conceptes bàsics
- Barreres per a l'aprenentatge i la participació.
- Infants amb Necessitats Educatives Especials: Perfils més freqüents
- Infants amb Necessitats Educatives Especials: Estratègies per a l'acompanyament
- NEE i l'educació en el lleure

## 24. Detecció i prevenció d'assetjament i bullying

El bullying o assetjament en l'àmbit educatiu és el maltractament psicològic, verbal o físic produït entre infants i joves tant en espais educatius com virtuals. Com a educadores, és important conèixer bé aquest fenomen, causes i tipologies per poder-ho prevenir, saber-lo detectar i ser capaces d'intervenir.

### Objectius

- Conèixer què és l'assetjament i quines són les seves causes, manifestacions i formes d'intervenció
- Capacitar al i la alumne per treballar situacions de maltractament aprenent tècniques i estratègies d'afrontament
- Reflexionar sobre casos pràctics per poder ajustar les intervencions

### Continguts

- Conceptualització. Què és l'assetjament o maltractament?
- Quines són les causes.
- Tipologies de maltractament
  - L'assetjament a les xarxes.
- Prevenció. Com treballar la prevenció?
  - Prevenció primària
  - Prevenció secundària
  - Prevenció terciària
- Detecció.
  - Indicadors, factors de risc i factors de protecció.
  - Anàlisi del perfil de l'agressor/a i del perfil de la víctima
  - Causes del maltractament
- Intervenció. Estratègies i tècniques per a la intervenció. Com actuar com educadors/es?
- Desmuntant mites sobre el bullying.

---

## E. Feminismes

### 25. Coeducació i feminisme a l'entitat

La coeducació es basa en la promoció d'una educació que potencia la igualtat real d'oportunitats i l'eliminació de tota mena de discriminació per raó de sexe o gènere, així com la integració de forma explícita i amb continguts d'aprenentatge de la perspectiva de gènere. La coeducació, en contrapunta l'educació mixta, implica reconèixer l'existència de la jerarquia del model masculí

sobre el femení i la intencionalitat del personal educatiu per a intervenir per corregir aquesta jerarquia.

La coeducació és doncs, una eina bàsica per construir un nou model de ciutadania que ha de fer possible la participació i el desenvolupament de totes les persones per igual.

**Objectius:**

- Sensibilitzar sobre la importància d'educar en igualtat.
- Conscienciar sobre el fet que les diferències no han de crear desigualtats.
- Donar recursos per treballar amb perspectiva de gènere a les entitats i en les activitats amb infants i joves.
- Fomentar valors i actituds d'igualtat, el respecte, el reconeixement mutu, l'autonomia i la responsabilitat compartida.

**Continguts:**

- Què significa parlar de coeducació?
- Fem educació mixta o coeducació?
- Àmbit de la comunicació: com ens expressem, llenguatge utilitzat.
- Àmbit de la convivència: com ens organitzem a les entitats.
- Com ens autodefinim: la coeducació i el projecte educatiu.
- Com portem a la pràctica la coeducació amb els infants i joves?

## 26. Educació en perspectiva de gènere i LGTBI

Aquesta càpsula formativa és un aprofundiment per a aquelles persones o entitats que ja hagin participat en formacions bàsiques sobre la educació en perspectiva de gènere. Es treballarà per promoure la perspectiva de la diversitat sexual i de gènere i per a l'eliminació de les desigualtats i violències que es deriven de l'orientació sexual, la identitat de gènere i les diferències en el desenvolupament sexual des de l'àmbit educatiu i de les entitats.

**Objectius**

- Conèixer i sensibilitzar sobre la diversitat de les persones i col·lectius LGTBI
- Conèixer el marc teòricoconceptual i els seus debats
- Conèixer el marc normatiu entorn la diversitat sexual
- Adquirir eines pràctiques per al treball amb infants i joves

**Continguts:**

- Desigualtats socials per motius de diversitat sexual i de gènere
- Marc conceptual: Teoria de gènere i feminismes
  - Sexe, identitat de gènere, expressió de gènere, orientació sexual

- Instruments políticourídics de promoció de drets, antidiscriminació, etc. (internacionals, estatals, nacionals, locals)
- Recursos per a l'acció en el lleure educatiu:
  - activitats i recursos pedagògics per treballar la temàtica amb diferents edats
  - com abordar situacions quotidianes (empoderament, discriminació LGTBfòbica, etc.)
  - moviments, col·lectius, xarxes de suport i institucions de referència
- Recursos, bibliografia i webgrafia per ampliar coneixements i experiències

## 27. Violències masclistes: estratègies per a la prevenció i l'abordatge

La proposta formativa presentada dona resposta a la necessitat manifestada per les entitats i federacions de lleure que volen treballar en la construcció d'una societat més justa on es garanteixin els drets de totes les persones, unes relacions socials i personals basades en la llibertat i el respecte entre les persones i, per tant, lliure de situacions de violències masclistes.

A nivell més concret, es vol dotar als esplais d'eines per prevenir i actuar enfront de situacions d'assetjament i violències.

### **Objectius:**

- Sensibilitzar als i les joves d'entitats juvenils sobre violències masclistes i desigualtats
- Dotar d'eines als esplais per prevenir i actuar enfront de situacions d'assetjament

### **Continguts:**

- Conceptes bàsics: model sexe-gènere, sistema binari, estereotips, divisió sexual del treball, relació de poder, el sistema patriarcal.
- Violències masclistes
  - Definició i tipologies
  - Les violències masclistes en el món de l'associacionisme juvenil
- L'abordatge de les violències masclistes a les entitats juvenils. Recursos: Protocols , Comissió d'igualtat, Pla de formació, Treball en xarxa.

## 28. Masculinitats

La socialització dels homes els predisposa a la dominació: ja de petits assumeixen certs privilegis i aprenen a exercir el propi poder sobre la resta de persones, en especial de les dones i tots aquells homes que no mostrin les característiques definides per la masculinitat hegemònica.

Aquesta càpsula té per objectiu desarticlar la masculinitat hegemònica, posant el focus en l'àmbit educatiu i la quotidianitat associativa. Partirem de la creació d'unes masculinitats que trenquin amb

el model tradicional i únic. Unes masculinitats que es desvinculin de la necessitat d'exercir violència, de dominar i de ser un heroi a qualsevol preu.

**Objectius:**

- Promoure el debat i el qüestionar els models hegemònics de masculinitats
- Proposar alternatives a la masculinitat hegemònica des d'una mirada amb perspectiva de gènere que vetlla per l'equitat
- Dotar d'eines als esplais per treballar aquesta temàtica amb l'assemblea, infants i joves

**Continguts:**

- Conceptualització: sistema sexe-gènere
- Identitat, gènere i masculinitat.
  - Revisant privilegis i acceptant les emocions.
  - Com ens relacionem?
- Violències masclistes i sexualitat
  - Detecció i rols.
  - Trencar silencis. Quin paper prenem?
- Masculinitats i feminismes
  - La cura dels altres
  - Aliances i possibilitats
- I amb la tasca educativa, què?
  - Coeducació
  - El rol del monitor. Com esdevenir referents?

## 29. Disseny i elaboració de protocols. Prevenció de l'assetjament per raó de gènere

Aquesta càpsula vol dotar a les entitats (esplais, casals, agrupaments i altres entitats de caràcter no associatiu) d'eines per prevenir i actuar enfront de situacions d'assetjament amb l'objectiu de construir una societat més justa on es garanteixin els drets de totes les persones, unes relacions socials i personals basades en la llibertat i el respecte entre les persones i, per tant, lliure de situacions de violències masclistes.. El recull d'eines i estratègies s'emmarquen en l'elaboració de protocols, guies que han de servir a les entitats per definir un marc d'actuació amb la finalitat d'erradicar conductes d'assetjament sexual i per raó de sexe.

**Objectius:**

- Sensibilitzar als i les joves d'entitats juvenils sobre violències masclistes
- Dotar a les entitats (esplais, casals, agrupaments i altres entitats de caràcter no associatiu) d'eines per prevenir i actuar enfront de situacions d'assetjament.
- Donar eines perquè les entitats es dotin d'un procediment d'intervenció i acompanyament amb la finalitat d'atendre i resoldre situacions d'agressions masclistes.

**Continguts:**

- L'abordatge de les violències masclistes a les entitats juvenils. Recursos:
  - Protocols
  - Comissió d'igualtat
  - Pla de formació
  - Treball en xarxa
  - altres
- Marc normatiu
- Desenvolupem un protocol per la prevenció i abordatge de violències.
  - Acció preventiva: comunicació, formació i compromís
  - La comissió d'igualtat
  - Procediment d'actuació: principis i garanties, drets i obligacions, procés d'intervenció (diagrama), seguiment i avaluació, informació.

### 30. Com abordar la sexualitat infantil a l'educació en el lleure?

La sexualitat forma part de nosaltres des del naixement i està present en totes les etapes del nostre cycle vital, alhora que influeix en el desenvolupament i en la salut de totes les persones. Amb aquesta càpsula es treballarà al voltant de l'educació sexual i afectiva d'infants, adolescents i joves, des d'una perspectiva de gènere i de drets LGTBI, per tal incorporar-la en el processos educatius i que no sigui un tema viscut amb por o des del tabú.

**Objectius:**

- Adquirir coneixements sobre gènere i sexualitat.
- Incloure la perspectiva de gènere i de drets LGTBI en l'educació sexual i afectiva.
- Conèixer eines i recursos per treballar-ho amb infants i joves.

**Continguts:**

- L'educació sexual i afectiva.
- Salut i sexualitat.
- Una sexualitat heteronormativa i cisgènere?
- Parlem de desig i plaer.
- Eines i especificitats per a cada edat en el treball de la sexualitat.
- Recursos i enes per treballar amb infants i joves.

### 31. Prevenció, detecció i actuació davant l'abús sexual infantil



La formació pretén conscienciar als monitors i monitores que estan a organitzacions de lleure educatiu davant de l'abús sexual infantil així com oferir eines per a la prevenció, detecció i actuació d'acord amb el protocol vigent. La formació vol sensibilitzar i reflexionar sobre la protecció que hem d'oferir als nens, nenes i adolescents davant l'abús sexual infantil i d'altres conductes abusives, així com establir els circuits de derivació en cas que sigui necessària la intervenció d'aquests professionals en la protecció d'un infant.

### **Objectius**

- Reconèixer i saber què és l'abús sexual.
- Conèixer el perfil de les persones maltractadores i quines estratègies utilitzen.
- Desenvolupar habilitats i estratègies per identificar situacions d'abús i com evitar-les en les nostres entitats
- Treballar amb dinàmiques per infants, joves i monitores que facilitin la prevenció de l'abús sexual.
- Familiaritzar-se amb el protocol d'intervenció en cas d'ASI

### **Continguts:**

- Què és un abús? Definicions bàsiques de què és un abús i aclarir conceptes relacionats: agressió, explotació sexual infantil, ...
- Aprofundiment en l'abús sexual a menors.
- Eines per identificar situacions d'abús. Desenvolupar habilitats i estratègies per identificar situacions d'abús i com evitar-les en les nostres entitats
- L'abusador o maltractador. Aproximació a perfils i estratègies que utilitzen.
- Prevenció. Dinàmiques per infants, joves i monitores que facilitin la prevenció de l'abús sexual.
- El protocol ASI
- Treballem recursos.

## **32. Abús sexual infantil a les xarxes socials**

La formació pretén conscienciar als monitors i monitores que estan a organitzacions de lleure educatiu davant de l'abús sexual infantil i l'assetjament sexual virtual, així com oferir eines per la prevenció, detecció i actuació. La formació vol sensibilitzar i reflexionar sobre la protecció que hem d'oferir als infants i adolescents davant l'abús sexual infantil i d'altres conductes abusives, així com establir els circuits de derivació en cas que sigui necessària la intervenció d'aquests professionals en la protecció d'un infant.

### **Objectius:**

- Reconèixer i saber què és l'abús sexual infantil.

- Identificar pràctiques d'abús i assetjament sexual en el context de les xarxes socials.
- Conèixer el perfil de les persones maltractadores.
- Desenvolupar habilitats per detectar situacions de risc o d'abús.
- Sistematitzar el procés a seguir en cas de detecció d'assetjament sexual virtual.
- Treballar amb dinàmiques per infants, joves i monitores que facilitin la prevenció de l'abús sexual i l'assetjament sexual.

#### **Continguts:**

- Què és un abús? Què és l'assetjament? Definicions bàsiques i aclariment de conceptes relacionats: agressió, explotació sexual infantil, sexting, abús de poder...
- Aprofundiment en l'abús i l'assetjament sexual a menors en el context de les xarxes socials: WhatsApp, Instagram, TikTok i apps de cites.
- Eines per identificar diferents situacions d'abús: sextorsió, sexpreading, pornografia, exhibicionisme.
- L'abusador o maltractador. Aproximació a perfils i estratègies virtuals que utilitzen.
- Actuació d'acord al protocol vigent. Circuits de derivació en cas d'intervenció.
- Objectius de la prevenció de l'abús i l'assetjament virtual i dinàmiques per treballar-los.

### **33. Responem a l'antifeminisme**

Diversos estudis demostren com, els darrers anys, estan creixent els posicionaments antifeministes, especialment entre nois joves. Afirmacions com que “el feminisme ha anat massa lluny”, acusacions contra les dones per posar “denúncies falses” i ridiculitzacions d'algunes reclamacions històriques dels feminismes s'han tornat habituals, sobretot a les xarxes socials, on troben terreny fèrtil. Això es dona en un context marcat per la precarització juvenil, la desafecció política i l'auge de l'extrema dreta, que alimenten aquesta reacció patriarcal. I què fem amb tot això des de l'educació en el lleure i l'associacionisme? Quina resposta donem a aquests discursos? Com acompanyem les persones joves de l'entitat?

#### **Objectius:**

- Entendre què és l'antifeminisme i la reacció patriarcal i analitzar en quin context apareixen.
- Conèixer estratègies de prevenció de l'antifeminisme entre persones joves.
- Adquirir eines per donar resposta a posicionaments antifeministes en entitats juvenils.

#### **Continguts:**

- Introducció: marc conceptual
  - Sistema sexe-gènere

- Interseccionalitat: privilegis i opressions
- Violències cisheteropatriarcal
- Context actual
  - Desafecció política i individualisme
  - Extrema dreta i discursos d'odi
  - Xarxes socials i referents
  - El paper de les persones joves
- Antifeminisme i reacció patriarcal: de què estem parlant?
  - “Manosfera”
- Estratègies per donar resposta a l'antifeminisme
  - La mirada restaurativa en l'abordatge de violències
  - Detecció i abordatge de discursos antifeministes
  - Pensament crític
  - Treball d'emocions
- Treball en el lleure: assemblea/consell, joves i infants

### 34. Organitzacions feministes i ètica de les cures

A l'ideari de la majoria d'entitats – esplais, agrupaments, casals de joves – el feminisme s'ha consolidat com a valor. Però realment funcionem i ens organitzem de manera feminista? Aquesta formació fa una introducció a l'economia feminista per aterrar-ne les principals contribucions a la realitat de les entitats de base voluntària. Així, es presenten alguns conceptes clau que permeten reflexionar i donar eines pràctiques per aconseguir entitats més feministes, revisant la manera que tenen les entitat d'organitzar-se amb perspectiva de gènere. Finalment, es treballa l'ètica de la cura per aconseguir que impregni tot el projecte.

#### **Objectius:**

- Introduir les principals aportacions teòriques, debats i estratègies de l'economia feminista, definint els conceptes i principis clau i contextualitzant-los a les entitats.
- Conèixer eines i estratègies per aconseguir organitzacions més feministes.
- Descobrir què és l'ètica de la cura i com es pot dur a la pràctica en una entitat de base voluntària.

#### **Continguts:**

- Economia feminista
  - Història i aportacions principals
  - Tasques productives i reproductives
  - Sexualització de les esferes

- Organitzacions feministes
    - Transversalització del feminisme a l'entitat
    - Referents, rols i tasques
    - Càrrecs i comissions
  - Ètica de les cures
    - Fem sostenible l'entitat: cures, compromís i participació
    - Introducció a la prevenció de violències masclistes i LGTBfòbiques
    - Incorporem les cures al nostre projecte (educatiu)
- 

## F. Educació ecosocial i justícia climàtica

### 35. Com educar davant la crisi climàtica

Aquesta càpsula pretén abordar, des d'una vessant crítica, la crisi ecològica que estem vivint des de fa dècades. En farem anàlisi per tal d'extreure'n eines que ens permetin traduir en la tasca educativa, accions concretes que incorporin perspectives sostenibles i de decreixement per tal de poder caminar cap a una societat justa, democràtica, descarbonitzada i sostenible. A més a més, les associacions són espais de participació idonis on començar a fomentar pràctiques sostenibles i respectuoses amb el planeta. Què podem fer perquè la nostra entitat esdevingui un agent sensibilitzador i de canvi d'hàbits?

#### **Objectius:**

- Realitzar una comprensió crítica dels sistemes ecològics i econòmics.
- Entendre l'esser humà com a ecodependent i interdependent i comprendre les relacions entre les accions locals i les conseqüències globals.
- Reflexionar sobre la petjada ecològica genera l'entitat en el seu dia a dia.
- Incorporar la competència ecosocial en la pràctica educativa

#### **Continguts:**

- Conceptualització. Sostenibilitat i decreixement.
- Anàlisi dels sistemes ecològics i la situació actual. Una emergència climàtica i ecològica.
- La competència ecosocial en l'acció educativa.
- L'impacte de l'entitat. La carta de gestió de recursos
- Menús sostenibles
  - La perspectiva agroecològica en el disseny de menús.
  - Evitar el malbaratament en el disseny dels menús
- Experiències i bones pràctiques associatives (horts, cooperatives, mercats d'intercanvi, sortides, tallers...).

### 36. Decreixement

En aquesta càpsula s'aborda, des d'una vessant crítica, la crisi ambiental que estem vivint des de fa dècades. Se'n fa una anàlisi per extreure eines que es transformin en accions concretes, incorporant perspectives sostenibles i de decreixement en la tasca educativa. La càpsula es presenta sobretot per educadores amb ganes d'iniciar-se o complementar coneixements, tot canviant les ulleres amb les que mirem el món.

#### Objectius:

- Analitzar i sensibilitzar sobre la crisi ambiental: ecològica, econòmica i social
- Explorar els conceptes de sostenibilitat i decreixement
- Incorporar la perspectiva ecològica i ambiental en la pràctica educativa

#### Continguts:

- Medi ambient: definició i component social
- Antropocè
  - Antropocentrisme
  - Evolució històrica
  - Crisi ambiental: ecològica, econòmica, social
  - Petjada ecològica
- Decreixement
  - Dimensions del decreixement
  - Els 4 verbs del decreixement
- Passar a l'acció
  - Educació ambiental/per la sostenibilitat. Principis
  - ESS. Pam a Pam
  - Economia circular
- Intervencions educatives

### 37. Treballem la sostenibilitat a través de l'excursionisme

Aquesta càpsula formativa vincula l'eina didàctica de l'excursionisme, molt estesa entre les entitats d'associacionisme educatiu, amb la reflexió crítica sobre el model econòmic dominant i les seves conseqüències a escala local i global. A partir dels principis de l'educació ambiental, anar d'excursió permet prendre consciència de la crisi ecològica que travessa el planeta. Així doncs, conèixer l'entorn i estimar-lo són condicions indispensables per poder defensar els drets ambientals, econòmics i socials de les persones i dels seus territoris. Amb un plantejament vivencial i a l'aire lliure, aquesta formació fa una immersió en l'educació per a la sostenibilitat per instar les entitats a donar resposta al context actual.

**Objectius:**

- Fer una anàlisi crítica al sistema econòmic per pensar altres maneres de relacionar-nos amb els recursos i organitzar la vida
- Tenir un marc per entendre què és l'emergència climàtica i la crisi ecològica i com afecten a nivell global i local
- Aprofitar l'eina didàctica de l'excursionisme i contextualitzar-la a l'entitat per treballar la sostenibilitat, el decreixement i l'educació ambiental.

**Continguts:**

- Treball de la sostenibilitat a través de l'excursionisme
  - Per què caminem? Excursionisme com a eina didàctica
  - Planificació i seguretat quan anem d'excursió
- Educació ambiental
  - Conèixer, estimar, defensar
  - Anàlisi de l'entorn: detectem conflictes ambientals
- Sistema capitalista
  - Crisi ecològica i emergència climàtica
  - Relacions Nord-Sud
  - Tenim ecoansietat?
- Més enllà del reciclatge: respostes des de les entitats
  - Treball amb infants i adolescents
  - Treball a l'assemblea
  - Treball en xarxa

Anem d'excursió amb la nostra entitat? Sabem planificar una ruta o travessa? Per què pugem muntanyes? Com és la relació entre l'associacionisme educatiu i l'excursionisme? I, sobretot, com volem que sigui? L'excursionisme ens permet sortir de la nostra zona de confort i no només ens allunya de la contaminació i ens obre la porta a paisatges que aprenem a estimar, sinó que ens permet reconnectar, contemplar i prendre consciència d'allò que ens envolta. Però, tenim clar quins principis pedagògics hi ha al darrere? I sabem tot el que hem de fer per organitzar una excursió interessant, adequada i segura?

**Objectius:**

- Conèixer les possibilitats i oportunitats de l'excursionisme com a eina didàctica
- Reflexionar sobre la relació entre l'associacionisme educatiu i l'excursionisme
- Aprendre a planificar una excursió.
- Adquirir tècniques de seguretat i orientació a la muntanya

**Continguts:**

- L'associacionisme educatiu i l'excursionisme. Per què caminem?

- L'educació ambiental durant les excursions i sortides. La descoberta de l'entorn natural.
- Planificació d'una excursió. Què cal tenir en compte?
- Tipologia d'excursions i d'activitats a l'entorn natural.
- Tècniques d'orientació. El mapa, la brúixola i recursos tecnològics.
- Seguretat a la muntanya. Gestió del risc.
- Recursos per planificar una excursió. Anem preparats, Guia de Rutes.

---

## G. Salut

### 38. Alimentació saludable i trastorns alimentaris

Per què cal menjar verdura? Què ens aporta menjar cigrons i no carn? Compartir àpats, colònies i vivències ens fa propers i ens permet incidir en els hàbits alimentaris dels infants. En aquesta càpsula es donaran eines per tal de promoure la salut en el moments dels àpats i per dotar-los de més qualitat pedagògica. També es donaran eines per l'elaboració de menús sostenibles i saludables des d'una perspectiva de la sobirania alimentària i l'agroecologia per tal que siguin equilibrats i nutritius.

La proximitat i la convivència entre infants, joves i educadores sovint ens fa capaços de detectar anomalies i esdevenir persones properes a qui poen explicar allò que preocupa. Com a educadores, quin és el paper que hem de prendre? A qui hem d'informar? Qui ens pot assessorar?

#### Objectius

- Promoure actituds i desenvolupar hàbits que condueixin a comportaments de vida saludable.
- Reflexionar sobre el paper clau durant l'acompanyament dels àpats.
- Dotar d'eines per l'elaboració de dietes sostenibles i saludables per repensar els àpats a l'entitat.
- Conèixer diferents alteracions de la conducta alimentària i què els caracteritzen.
- Donar eines per a poder detectar conductes alimentaries que requereixin atenció.
- Oferir eines per a la intervenció en casos d'alteracions de l'alimentació.

#### Continguts:

- L'alimentació saludable i com incloure-la en el projecte educatiu.
- Els àpats com a context educatiu, l'acompanyament.
- Alteracions de la conducta alimentària.
- Quins són els indicadors d'un trastorn alimentari?
- Quin es el paper que cal prendre quan detectem una alteració de la conducta alimentària.
- Quins recursos, entitats i institucions ens poden assessorar?

### 39. Consum de drogues entre joves

El consum de drogues sovint apareix com a tema recurrent entre els grups d'adolescents. L'educació en el lleure és un espai privilegiat per poder tractar temes com aquests en un clima de confiança, i on poder parlar de tot sense tabús. Quin paper juga l'entitat i les referents? Quines responsabilitats assumim en aquest aspecte? Com establim una relació de confiança amb les adolescents? I amb les famílies? Estem preparades per entomar aquests temes? Sabem detectar situacions de risc per a les joves? Quin és el paper que hem de prendre? A qui hem d'informar? Qui ens pot assessorar?

#### **Objectius:**

- Reflexionar entorn al concepte d'ús, abús i consum responsable.
- Conèixer quins efectes a curt i a llarg termini produeixen a la salut diferents substàncies.
- Oferir eines i recursos per a la intervenció en diferents casos relacionats amb el consum de substàncies.
- Treballar com incloure al projecte educatiu la prevenció i l'acompanyament cap a la creació d'una opinió pròpia respecte el consum de substàncies (esperit crític, responsabilitat).
- Donar eines per treballar aquest tema amb els nois i les noies.
- Reflexionar sobre l'oci juvenil i la relació que hi ha amb el consum de drogues.

#### **Continguts:**

- Concepte d'ús, abús i consum responsable.
- Perquè un adolescent comença a prendre drogues? Motius i contextos que ho afavoreixen.
- Principals substàncies i les seves característiques.
- Marc legal.
- El paper dels i les referents
- Com treballem aquests temes a l'assemblea? Quines propostes d'oci oferim i potenciem? Què en diu el nostre projecte educatiu?
- El debat a l'assemblea, amb els joves i amb les famílies.
- Indicadors d'una addicció i com detectar conductes de risc?
- Quin es el paper que cal prendre quan detectem un abús de consum de substàncies?

### 40. Primers auxilis

Aquesta càpsula va dirigida a persones voluntàries que treballen diàriament en projectes amb infants i adolescents. En aquesta càpsula s'introduiran els conceptes bàsics de prevenció de riscos i accidents i es treballarà al voltant de la responsabilitat del monitor/a de lleure. Es donaran claus per aprendre a reaccionar davant situacions d'emergència i actuar davant de petits accidents. També es donaran les claus per conèixer el material que ha de tenir una farmaciola i com s'utilitza.



### Objectius

- Prendre consciència de la importància de la prevenció i responsabilitat del monitor/a
- Aprendre a reaccionar en les diferents situacions d'emergència o petits accidents
- Identificar i resoldre situacions d'urgència vital en infants
- Adquirir pautes d'actuació per a saber reaccionar davant un incident sanitari (apropament a les tècniques bàsiques de primers auxilis).
- Conèixer què és i com utilitzar correctament una farmaciola i el material que porta.

### Continguts

- Accidents i prevenció
  - Què és un accident. Riscos i perills.
  - Consells per prevenir accidents en l'entorn escolar
- La farmaciola
  - Què hem de tenir a la farmaciola?
  - Legalitat i farmaciola
  - Com s'utilitza el que hi ha a la farmaciola?
- Primers auxilis
  - Què són. Introducció als primers auxilis.
  - Neteja i cura de ferides
  - Intoxicacions alimentàries
  - Reaccions al·lèrgiques
  - Cremades
  - Hipertèrmia (febre)
  - Ofegaments per sòlids i líquids
  - Constants vitals i alteracions de la consciència
- Situacions d'emergència.

## 41. Com treballem la salut mental amb infants i adolescents?

Els problemes de salut mental són més comuns del que ens pensem: una de cada quatre persones n'experimentarem algun al llarg de la nostra vida. Aquestes condicions afecten de manera temporal i substancial la capacitat de les persones per afrontar les demandes de la vida diària. Això pot causar alteracions de pensament, de percepció, d'estat d'ànim, de personalitat o de comportament, tot i que sovint és una realitat invisible.

De quina manera afecta la salut mental als infants, adolescents i joves de l'entitat? Coneixem els principals problemes de salut mental i tenim eines per acompanyar-los? Com podem tenir més present la salut mental en la nostra tasca educativa?

### Objectius

- Conèixer diferents problemes de salut mental i què els caracteritza
- Reflexionar sobre la salut mental i el seu abordatge a les entitats per trencar amb barreres i estigmes
- Promoure actituds i desenvolupar hàbits per promoure una bona salut mental
- Dotar d'eines per l'acompanyament d'infants i adolescents amb problemes de salut mental

#### **Continguts:**

- Salut mental: conceptes bàsics i punt de partida
- Estigmes, barreres i prejudicis
- De quina manera afecta la salut mental a infants i adolescents?
- La salut mental en l'educació en el lleure
- Estratègies i eines per la no reproducció de l'estigma
- Recursos i eines pel treball al voltant de la salut mental amb infants i adolescents en contextos d'educació en el lleure

## **42. Salut mental als equips**

Els problemes de salut mental també afecten els equips de persones voluntàries que conformen les entitats. Monis, caps i casaleres viuen aquestes realitats en el seu dia a dia, fet que pot condicionar negativament la seva participació. Estrès per sobrecàrrega de feina, ansietat per la responsabilitat assumida, trastorns fruit de situacions personals, etc. són fenòmens cada cop més presents.

Quines eines tenim a les entitats per abordar els problemes de salut mental als equips, consells i assemblees? De quina manera ens podem cuidar? Quins espais de cures i quina cultura organitzativa ens ajuden en aquest sentit? En aquesta formació es treballa la salut mental centrant-se en els equips de persones voluntàries.

#### **Objectius**

- Conèixer diferents problemes de salut mental i què els caracteritza
- Reflexionar sobre com els problemes de salut mental afecten els equips de les entitats
- Promoure actituds i desenvolupar hàbits per promoure una bona salut mental
- Dotar d'eines per l'acompanyament de monis, caps i casaleres amb problemes de salut mental

#### **Continguts**

- Salut mental: conceptualització i conceptes bàsics
- Estigmes, barreres i prejudicis
- De quina manera afecta la salut mental a les persones joves?
- La salut mental als equips de persones voluntàries (monis, caps i casaleres)
  - Espais de cura individual i col·lectiva

- Organització, compromís i participació a l'entitat
- Recursos i eines pel treball al voltant de la salut mental als equips

### 43. Educació emocional amb infants i joves

L'educació emocional és la capacitat de conèixer i comprendre els nostres sentiments i emocions per tal de saber com gestionar los i relacionar nos d'una manera positiva amb el món. Desenvolupar aquesta capacitat és bàsica per poder desenvolupar nos com a persones lliures de complexos, responsables dels seus actes, compromeses i felices. En aquesta formació es treballarà per vincular aquesta capacitat a l'acció educativa a través d'eines, dinàmiques i recursos.

#### **Objectius**

- Fer una introducció a l'educació emocional.
- Conèixer els conceptes bàsics relacionats amb educació emocional.
- Oferir recursos per treballar la dimensió emocional amb infants i joves

#### **Continguts**

- Alfabetització emocional. Conceptes claus
- Introduir l'alfabetització emocional a partir de jocs i de dinàmiques que permetin l'observació de les pròpies emocions i mitjançant la presentació d'un esquema bàsic per gestionar-les.
- Presentació d'estratègies de gestió emocional útils pel treball amb infants i/o joves.
- Difusió dels recursos pedagògics existents.

### 44. Com treballar la mort i el dol amb infants

T'has plantejat mai si plantegem la mort de forma correcta amb els nostres infants i joves? Si ho treballem prou en els espais educatius? Sents que et manquen recursos i discurs sobre el tema alhora de plantejar "la mort" com a tema de treball? En aquesta càpsula es començaran a resoldre aquests dubtes i coneixerem diferents recursos i maneres que tenim a l'abast per treballar la mort i el dol amb infants i joves.

#### **Objectius**

- Reflexionar sobre la concepció que es té de la mort i el dol en la nostra societat.
- Conèixer què és la pedagogia de la mort.
- Conèixer recursos per portar a la pràctica la pedagogia de la mort amb infants i joves.

#### **Continguts:**

- La mort i el dol: conceptualització i context.

- La pedagogia de la mort: de la teoria a la pràctica
- Recursos per treballar la mort i el dol amb infants i joves

#### 45. Atenció a la infància i adolescència en risc

La infància i l'adolescència són etapes no exemptes de risc i vulnerabilitat. Acompanyar els infants i joves i treballar perquè les entitats siguin espais propers i segurs és clau per una bona intervenció. En aquesta càpsula es farà èmfasi en les condicions que propicien la vulnerabilitat i el desenvolupament d'eines dins de la pròpia entitat per treballar-hi. També es brinda la possibilitat de conèixer què entenem per maltractament, quins tipus hi ha. Conèixer aquestes possibles situacions és clau per una correcta detecció i gestió de les situacions.

##### **Objectius:**

- Conèixer i reflexionar al voltant dels conceptes relacionats amb les situacions de risc en la infància i la joventut.
- Familiaritzar-se amb els diferents indicadors de risc per tal de poder detectar una situació de vulnerabilitat o maltractament així com entendre millor les conductes dels infants derivades d'aquesta situació.
- Plantejar estratègies i pautes per a la intervenció educativa.
- Desenvolupar eines perquè l'entitat sigui un espai segur i inclusiu.
- Establir el protocol d'actuació adient per a una situació de risc.

##### **Continguts:**

- Alguns conceptes entorn a la infància i la joventut en situació de risc.
- Possibles situacions de risc. Maltractament.
  - Síntomes i indicadors de risc.
  - Pautes per a la intervenció educativa en situacions de risc.
- Possibles situacions de risc. Pobresa i vulnerabilitat econòmica.
  - Desenvolupament d'eines d'atenció. Beques i treball en xarxa.

#### 46. Manipulació d'aliments (en línia)

En aquest curs en línia aprendràs com manipular aliments de forma segura seguint la normativa vigent, a més conèixer la higiene en els processos productius i els principals contaminants i els factors de risc alimentari. El curs es realitza de manera totalment autònoma a l'aula virtual (moodle) amb una avaluació final tipus test.

##### **Objectius**

- Adquirir els coneixements bàsics establerts a la manipulació d'aliments per aplicar-los en el context d'un menjador escolar en un context educatiu
- Conèixer els tipus d'aliments i la contaminació a què són susceptibles i pautes d'higiene per tal de treballar amb aliments de manera segura.
- Introduir conceptes de l'educació per l'alimentació.

### **Continguts**

- Introducció a la manipulació d'aliments
  - Toxoinfeccions
  - Especificitats alimentàries
  - Higiene
  - Aliments
  - Educar en l'alimentació
- 

## **H. Equips**

### **47. Millorar la dinàmica i la cohesió dels equips**

Aquesta formació vol abordar la millora del funcionament i l'organització dels equips de treball, posant especial èmfasi en els temes de resolució de conflictes, mediació i negociació així com en tècniques per la dinamització de grups. S'aborden també aspectes relacionats amb la cohesió d'un grup i les raons que hi intervenen.

### **Objectius**

- Conèixer aspectes bàsics sobre l'organització de grups.
- Conèixer els principals elements que determinen la cohesió d'un grup de persones.
- Millorar les habilitats comunicatives i de relació personal en els participants.
- Augmentar les capacitats de lideratge i gestió d'equips de treball a partir de l'autoconeixement i el creixement personal.

### **Continguts**

- Què és un grup?
- Conèixer les principals característiques així com els elements que entren en joc en el treball en equip.
- Funcions i rols en un equip.
- Les habilitats pel treball en equip: l'assertivitat, l'escolta activa, l'empatia.
- La comunicació dins del grup.
- Els lideratges dins del grup
- Els conflictes: actituds, gestió positiva i mediació.

## 48. Emocions i treball en equip

L'educació emocional és la capacitat de conèixer i comprendre els nostres sentiments i emocions per tal de saber com gestionar los i relacionar nos d'una manera positiva amb el món. Desenvolupar aquesta capacitat és bàsica per poder desenvolupar nos com a persones lliures de complexos, responsables dels seus actes, compromeses i felices. Aquesta formació vol abordar la millora del funcionament i l'organització dels equips de treball, posant especial èmfasi en l'abordatge i la gestió emocional dels grups.

### Objectius

- Introducció a l'educació emocional.
- Conèixer els conceptes bàsics relacionats amb educació emocional.
- Conèixer les principals característiques així com els elements que entren en joc en el treball en equip.
- Oferir recursos per treballar la dimensió emocional amb els equips de treball

### Continguts

- Alfabetització emocional. Conceptes claus
- Els grups i equips de treball. Funcions i rols en un equip.
- Les habilitats pel treball en equip: l'assertivitat, l'escolta activa, l'empatia.
- Estratègies de gestió emocional útils pels equips de treball.

## 49. Lideratges democràtics

Són necessàries les figures de lideratge dins de l'entitat? És compatible ser democràtiques i tenir líders? Tenim espais a l'entitat per reflexionar sobre el poder? Tenim mecanismes de retorn sobre l'ús del poder? Què pot fer cadascú des de la seva posició de poder? Com es pot utilitzar en benefici del grup? En aquesta càpsula reflexionarem sobre aquestes preguntes i treballarem eines i metodologies útils per a contribuir a unes entitats sanes i democràtiques.

### Objectius:

- Reflexionar sobre els lideratges i rols a l'entitat
- Adquirir eines per a uns lideratges democràtics de les entitats

### Continguts:

- El poder
  - Estructures formal i informals
  - Rols i rang
- Lideratges i gestió d'equips. Conceptualització

- Estils i tipologies de lideratges
- Competències per uns lideratges sans
  - Responsabilitat i compromís
- Eines de control i regulació
- Democràcia, assemblearisme, horitzontalitat i lideratges: és possible?
- Eines i recursos complementaris.

## 50. Gestió de conflictes

Els conflictes en el si dels equips són recurrents i normals. El dia a dia a l'esplai és intens, la responsabilitat que assumim és elevada i la gestió del dia a dia i el treball en equip sovint comporta mals entesos o divergència d'opinions que desemboquen en conflictes. Amb aquesta càpsula coneixerem què volem dir quan parlem de conflictes i com afrontar-lo. Aprendre a viure els conflicte de manera positiva i com una manera de seguir aprenent, és clau per tenir unes entitats clares!

### Objectius:

- Aprendre a detectar els conflictes existents entre l'equip de monitors/es
- Entendre el conflicte com un fet natural i inherent als equips de treball
- Treballar competències per la gestió i mediació de conflictes

### Continguts:

- Fonaments del conflicte
  - Què entenem per conflicte?
  - Conflicte versus problema.
  - Conflicte versus violència.
- La mediació
  - Els models de la mediació
  - El concepte de mediació
  - El procés de mediació. Característiques del procés
- La figura de la mediadora
  - La funció del/la mediador/a
  - Errors comuns del/la mediador/a
  - Com abordar situacions conflictives
- Competències per a un procés de mediació
  - Comunicació
  - Escolta activa
  - Empatia

## 51. El relleu a la meva entitat

Els equips de les entitats com esplais, agrupaments o casals de joves estan sotmesos a permanents processos de canvi de les persones que els conformen, així com de les tasques que desenvolupen. Això implica estar immers en un permanent procés de relleu. Perquè això no afecti negativament l'estabilitat de l'entitat, cal que ens dotem d'estratègies d'acollida, inclusió i traspàs d'informació (per exemple, ideari, organització interna, projecte educatiu, etc.). Això és clau tant entre persones que porten anys formant part de l'entitat com entre persones que s'hi incorporen, sobretot si tenen poc bagatge associatiu i/o coneixement de l'entitat.

### Objectius

- Entendre que el relleu és un procés complex, constant i permanent a l'entitat.
- Detectar en quin moment ens trobem dins del procés de relleu a l'entitat.
- Reflexionar sobre com fem l'acollida de noves persones a l'equip.
- Compartir bones pràctiques i estratègies per fer un bon relleu.

### Continguts

- Què és el relleu?
  - La importància de treballar el relleu
- El relleu com a procés integral
  - Principis del procés de relleu
  - Aspectes pedagògics, psicològics i organitzatius
  - Agents implicats
- Condicions bàsiques per a un bon relleu
  - Entitat, identitat i sentiment de pertinença
  - Equip i organització interna
  - Documentació
- Incorporació de persones externes a l'equip amb mirada inclusiva
- Estratègies per un bon traspàs de coneixements.

## 52. Comunicació no violenta

La Comunicació No Violenta (CNV) és un mètode de comunicació desenvolupat per Marshall Rosenberg al 1960 utilitzant en molts àmbits. Destaca la seva aplicació en la prevenció, abordatge i resolució de conflictes, esdevenint una eina molt útil en els equips (també els equips de persones voluntàries de les entitats). Més enllà d'aquesta aplicació pràctica, la CNV funciona com a model de comunicació quotidiana, promovent l'empatia amb una mateixa i amb la resta, expressant d'allò que necessita ser dit i l'elaboració d'estratègies compartides. En aquesta càpsula formativa es farà una introducció la CNV, contextualitzant-la i facilitant eines i recursos per posar-la en pràctica.



**Objectius:**

- Promoure la reflexió sobre la comunicació interpersonal.
- Conèixer els objectius i el funcionament de la CNV, així com la seva utilitat pràctica.
- Adquirir eines per realitzar observacions sense judici, per reconèixer sentiments i necessitats, i per elaborar peticions.

**Continguts:**

- Comunicació interpersonal: com ens diem les coses i com ens afecten? Quins conflictes genera la comunicació en els equips de treball?
- Introducció i contextualització de la Comunicació No Violenta.
- Passos de la CNV
  - Anàlisi de situacions: Observacions sense judici
  - Detecció de Sentiments i Necessitats
  - Elaboració d'estratègies: Demandes i peticions
- Posada en pràctica a partir d'un exercici
- La CNV als equips de treball i a les entitats

### 53. Rols i relacions de poder en els equips

Aquesta càpsula formativa fa una introducció al concepte de “poder” en el context de les entitats, abordant-lo des d'un enfocament interseccional. Es posa el focus en els privilegis i opressions que s'exerceixen, així com en els rols i el rang que tenen els membres de l'equip. La formació fa una aproximació teòrica i pràctica als diferents tipus de poder, així com als usos que se'n fan, per tal de fomentar una organització i treball en equip eficient, inclusiu i respectuós. Les persones participants adquireixen eines i recursos per gestionar el poder en la seva acció quotidiana en diferents àmbits .

**Objectius:**

- Descobrir el concepte de poder des d'un enfocament interseccional, centrant-se en els 3 tipus de poder.
- Conèixer els factors que donen poder en el context de l'equip i/o entitat, posant en focus en la dinàmica assembleària.
- Adquirir eines per diferenciar entre bon ús i abús de poder.

**Continguts:**

- El poder
  - Definicions i conceptualitzacions
  - Tipus de poder: sociopolític, contextual i personal
  - Relacions de poder a l'equip i/o entitat

- Una mirada interseccional al poder
    - Interseccionalitat: definició i aportacions
    - Opressions, resistències i privilegis
    - Rols i rang en diferents contextos
  - Com gestionem el poder a l'entitat?
    - Participació interna i assemblearisme
    - Bon ús i abús de poder
    - El poder a la pràctica: rols, dinàmiques i relacions de poder
- 

## I. Planificació estratègica

### 54. Planificació, redacció i avaluació de projectes

Transformar les idees i les necessitats en un projecte no és una tasca fàcil. Entem els projectes com a elements clau en el dia a dia de l'associacionisme i del món professional social ja que els projectes s'han acabat convertint en la unitat elemental d'intervenció social a través de la qual les entitats duen a terme les seves accions. En aquesta càpsula es descriuran aquells aspectes més bàsics del disseny i planificació de projectes i es donaran eines per poder-ho fer de forma satisfactòria.

#### **Objectius**

- Comprendre la importància dels projectes en les entitats
- Conèixer l'estructura dels projectes
- Adquirir eines per a la redacció, execució i avaluació de projectes

#### **Continguts**

- Planificació del projecte.
  - Destinatari. Objectius.
- Disseny
- Redacció
- Qualitat i avaluació
  - Expectatives
  - Mecanismes de control
- Pressupost
- Gestió del temps en redacció de projectes

### 55. Legislació i responsabilitat civil i penal en el lleure\*

Les activitats d'educació en el lleure estan regulades per la Direcció General de Joventut de Catalunya. El coneixement dels deures i obligacions és necessari per poder dur a terme la tasca

educativa de manera segura. Així mateix, els i les monitores també cal que coneguin les responsabilitats civils i penals que implica l'associacionisme educatiu. En aquesta càpsula s'abordaran tots aquestes temes i també es resoldran dubtes i inquietuds en relació a la temàtica.

### Objectius

- Conèixer el marc regulador de les activitats d'educació en el lleure.
- Aclarir dubtes relacionats amb el marc regulador de les activitats d'educació en el lleure.
- Entendre la responsabilitat civil i penal associada a les activitats d'educació en el lleure.

### Continguts

- Els drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència durant la preparació i realització de les activitats de lleure
- Regulació de les activitats d'educació en el lleure en les quals participen menors de 18 anys. El Decret 267/2016.
  - Les activitats regulades.
  - L'equip de monitor/es. Titulacions i ràtios
  - La notificació de l'activitat
  - L'assegurança d'accidents i de responsabilitat civil.
- Altres aspectes regulats en el Decret 267/2016.
  - Obligacions de la persona responsables-
  - Documentació obligatòria.
- Més qüestions relacionades amb les activitats d'educació en el lleure
  - LOPD i drets d'imatge
  - Manipulació d'aliments, acampada lliure i altres.
- Responsabilitat civil i penal.
- Presentació del recurs "Anem preparats".

*\*per aquesta formació és important que feu arribar dubtes i temes d'interès al fer la demanda.*

## 56. Com elaborar un pla de comunicació

La comunicació és un element cabdal en el dia a dia dels nostres projecte, tant internament com externament. Amb aquesta càpsula obtindrem una visió global de la comunicació a l'entitat a partir d'elaborar un pla de comunicació propi.

De cara endins quins missatges comuniquem? De quins canals disposem? Quan utilitzem un canal o un altre? Qui s'encarrega de gestionar i garantir que la comunicació interna funcioni?

De cara enfora necessitem explicar el projecte que duem a terme a les famílies, al veïnat, a l'administració...Quin missatge fem arribar? És el que volem transmetre? Quins elements hem de tenir en compte a l'hora de comunicar?

**Objectius:**

- Donar una visió global de la comunicació
- Com elaborar un pla de comunicació intern.
- Saber utilitzar les diferents eines de què disposem per a la finalitat que perseguim.

**Continguts:**

- La nostra entitat i la comunicació
- Públics a qui ens dirigim:
  - Comunicació externa
  - Comunicació interna
- Què volem comunicar?
- Eines de comunicació: web, blog, facebook, twitter, Instagram, correu electronic, whatsapp.
- Definició d'un pla de comunicació

## 57. Com expliquem el nostre projecte?

Per tal que les nostres entitats creixin a tots els nivells és vital donar-nos a conèixer i externalitzar la nostra imatge. En aquest sentit, cal que siguem capaços d'adaptar els nostres projectes i activitats a les necessitats reals de l'entorn on treballem. És important el plantejament d'una bona estratègia de comunicació i difusió que ens ajudi en aquesta qüestió. Aquesta formació ens donarà les eines necessàries per tal que siguem capaços d'explicar l'entitat davant de qui sigui.

**Objectius:**

- Proporcionar als alumnes eines i instruments per millorar la presència externa i l'adaptació de les activitats i projectes a les necessitats de l'entorn.
- Conèixer els mètodes i les tècniques bàsiques per millorar la difusió de les activitats de les entitats, organitzar campanyes de comunicació, analitzar el seu impacte,...
- Introduir als participants en l'elaboració d'un pla de màrqueting.

**Continguts:**

- Visibilitat i reconeixement
- Definició del missatge que volem transmetre. Anàlisi de l'impacte social
- Eines de comunicació externs
- Xarxes socials
- Relacions amb l'administració
- Comunicació d'activitats puntuals:
  - Organització de campanyes de difusió
  - Relació amb els mitjans de comunicació
- Desenvolupament de campanyes

## 58. Com ens projectem a les xarxes?

Aquesta formació té per objectiu generar una reflexió al voltant del títol: de quina manera volem que l'entitat (esplai, agrupament, casal de joves) estigui present a les xarxes socials digitals? En un context on "la comunicació ho és tot", les entitats es troben amb alguns reptes a l'hora d'explicar la seva activitat a certs públics, ja sigui interns o externs. La transparència, les demandes d'algunes famílies i la necessitat d'arribar a públics nous, entre d'altres motius, empenyen les entitats a ser hipervisibles a les xarxes socials. Això també porta a una sobreexposició de l'entitat i de les persones que en formen part; a destinar molt de temps a gestionar les xarxes socials (amb impactes per a la salut); i a esdevenir el producte d'empreses tecnològiques que mercantilitzen les nostres dades. Com podem fer un ús responsable de les xarxes socials?

### Objectius:

- Fer una anàlisi de les implicacions que té l'ús de les xarxes socials per a l'entitat i per als seus membres.
- Debatre sobre els usos de les xarxes socials i quina imatge es vol projectar des de l'entitat.
- Aprofundir en estratègies de comunicació basades en un ús responsable i segur de les xarxes.

### Continguts:

- Quin potencial té la comunicació a l'entitat?
  - Comunicació externa: visibilitat i reconeixement
  - Comunicació interna: transparència
- Implicacions de l'ús de les xarxes socials:
  - Hipervisibilitat, sobreexposició dels infants i (in)seguretat a les xarxes
  - Usos del temps i impactes en la salut
  - Mercantilització de dades per part de les grans empreses tecnològiques
- Usos potencials de les xarxes socials
  - Quins missatges donem? Quin impacte volem?
  - Participació infantil i juvenil
- Estratègies de comunicació i pautes per a un ús responsable de les xarxes socials
  - Seguretat dels infants a les xarxes
  - Treball amb famílies i amb l'entorn

---

## J. Economia social i solidària

### 59. Economia social i solidària i cooperativisme

Tots els ésser humans hem de satisfer les nostres necessitats bàsiques per poder viure, i les societats

s'organitzen per satisfer-les. Aquest és el sentit original de l'economia. En aquesta sessió debatrem entorn a la diferència entre desitjos i necessitats, i identificarem els diferents agents i esferes que intervenen en la resolució de les vostres necessitats quotidianes. Conceptualitzarem els diferents esferes del model econòmic plural actual. Es donarà a conèixer el model d'Economia Social i Solidària (ESS) i el cooperativisme, la seva trajectòria històrica i la implementació actual. Es donaran eines i es presentaran recursos per apropar les participants a experiències i pràctiques de l'ESS.

### **Objectius**

- Reflexionar sobre el model econòmic i social actual.
- Donar a conèixer el model d'Economia Social i Solidària i el cooperativisme com a model econòmic proper i realista.
- Apropar a les participants a models viables d'ESS: conèixer experiències del seu territori.

### **Continguts**

- Reflexió crítica sobre el sistema actual
- Què és l'Economia Social i Solidària i quins principis i valors té?
- Conèixer el mapa de l'ESS de l'entorn apropant exemples de projectes cooperatius.
- L'ESS i l'associacionisme educatiu

## **60. Alternatives econòmiques al capitalisme**

El sistema econòmic capitalista actualment domina la majoria de les nostres vides, mercantilitzant cada cop més les necessitats bàsiques de les persones sense tenir en compte l'impacte ambiental. En aquesta càpsula explicarem l'origen del sistema capitalista i com opera i avança en l'actualitat. També coneixerem models econòmics alternatius, que tenen objectius i maneres d'operar diferents del capitalisme.

### **Objectius:**

- Comprendre els diferents conceptes econòmics i com opera el capitalisme.
- Conèixer els impactes del capitalisme localment i globalment.
- Descobrir models econòmics alternatius al capitalisme.

### **Continguts:**

- Definició de conceptes: economia, capitalisme, neoliberalisme...
- Com opera el capitalisme? Objectius, externalitzacions, teoria del desacoblament.
- Impactes socials i ambientals, Antropocè o capitalocè.
- Economia del dònut, Economia Feminista, Decreixement.

## 61. Fes anticapitalisme, passa't a l'ESS

La majoria de monis d'esplai, caps d'agrupament i casaleres segurament coincideixin en veure el capitalisme com un sistema depredador i que genera tota mena de violències. No és sorprenent que la paraula "anticapitalisme" estigui cada cop més present al dia a dia de les entitats. Però fins a quin punt coincideixen el discurs i la pràctica? Realment fem anticapitalisme a part de ser anticapitalistes? I quines eines i estratègies tenim per aconseguir-ho?

Aquesta càpsula parteix d'una anàlisi crítica del sistema capitalista per mostrar l'economia social i solidària (ESS) com una alternativa anticapitalista (o postcapitalista) real. L'ESS es presenta a partir de Pam a Pam, el mapa de l'ESS de Catalunya, construït a partir de 15 criteris. Aquests criteris es traslladen a la realitat de l'associacionisme educatiu, generant un espai de reflexió sobre com poden incorporar-se a les entitats. S'aprofundeix en aspectes com democràcia interna, feminisme, proveïdores, llicències lliures, finances transformadores, arrelament territorial i sostenibilitat per pensar alternatives al model de consum i organització imperant. Finalment, es mostren opcions d'activisme econòmic al territori a través de la participació a Pam a Pam.

### Objectius:

- Presentar l'ESS com una alternativa al sistema capitalista.
- Incorporar pràctiques d'ESS l'associacionisme educatiu i donar a conèixer l'activisme econòmic a partir del projecte Pam a Pam.
- Promoure el consum responsable a l'ESS entre monis, caps i casaleres d'entitats d'associacionisme educatiu.

### Continguts:

- Introducció
  - Anàlisi crítica del sistema capitalista
  - Economia social i solidària: una proposta anticapitalista que posa la vida al centre
  - Pam a Pam, el mapa de l'ESS i el consum responsable a Catalunya
- Què fem a l'entitat?: Autodiagnosi en clau ESS
  - Democràcia interna: com prenem les decisions?
  - Perspectiva feminista: com ens repartim les tasques?
  - Proveïdores: què i on comprem?
  - Llicències lliures: i les eines digitals, què?
  - Finances transformadores: on tenim els diners?
  - Arrelament territorial: com ens vinculem amb l'entorn?
  - Sostenibilitat: com reduïm la nostra petjada ecològica?
  - Cartes de gestió de recursos, guies de consum responsable i protocols d'abastiment agroecològic

- Participació a Pam a Pam: una experiència d'activisme econòmic

## 62. Gestió econòmica

Aquesta formació aborda de forma general els aspectes relacionats amb la gestió dels recursos que fem a l'entitat i de quina manera podem fer-ho de forma més responsable. En el dia a dia, la feina que fem genera impactes en el nostre entorn: cobrem quotes, gestionem subvencions públiques, fem compres de material, anem amb diferents mitjans transport, comprem menjar, etc. En definitiva, gestionem la nostra economia i cal que ens parem a pensar si això genera impactes positius o no.

En aquesta formació reflexionarem sobre la pràctica de l'entitat i mirarem com podem fer canvis per tal de generar impactes positius a la societat en relació a la gestió de recursos, és a dir, de la nostra economia.

### Objectius:

- Fer una introducció al món de la gestió econòmica d'una entitat sense ànim de lucre, posant especial èmfasi en els impactes de la gestió dels recursos.
- Reflexionar sobre els impactes positius i negatius que generem.
- Explorar com vincular el nostre ideari a la gestió responsable de recursos.

### Continguts:

- Què és l'economia? Què és la gestió responsable de recursos?
- Anàlisi dels recursos que gestionem a l'entitat i dels impactes que generem
- Coherència entre el què diem i el què fem.
- Coneixem alternatives? Economia social i solidària, economies feministes i agroecologia.
- Eines que ens poden facilitar generar canvis. La carta de gestió de recursos.
- Propostes de millora per l'esplai i entitats o col·lectius que ens ho poden facilitar.

## 63. Finançament ètic a la nostra entitat

Aquesta càpsula pretén abordar de forma general els aspectes relacionats amb el finançament d'una associació, centrant-se en conèixer els diferents tipus de finançament (propi, públic i privat) i els aspectes a tenir en compte per al seu correcte desenvolupament. També pretén incidir en la necessitat que les associacions estableixin criteris en quan a la seva forma de finançar-se per tal que la seva economia sigui coherent amb la seva ideologia.

### Objectius:

- Introduir al participant en el món de la gestió econòmica d'una entitat sense ànim de lucre.
- Adquirir nocions bàsiques en relació a l'elaboració del pressupost de l'entitat.



- Introduir als participants en la recerca de finançament.
- Reflexionar al voltant de la necessitat d'establir criteris en quant al finançament.
- Introduir als participants en les diferents possibilitats de finançament que tenen les associacions i com abordar-les.

#### **Continguts:**

- Introducció a la gestió econòmica d'una entitat sense ànim de lucre.
  - Comptabilitat
  - gestió documental
- Elaboració de pressupostos.
- Principis del finançament.
- El finançament propi: campanyes econòmiques, les quotes, merchandising.
  - Aspectes fiscals en quan al finançament propi.
- El finançament públic: subvencions, convenis, premis.
  - Aspectes a tenir en compte en relació al finançament públic: sol·licituds, obligacions vers l'organisme que subvenciona, justificació.
- Finançament privat: ajuts, donacions.

## **64. Sobirania tecnològica i eines digitals lliures**

Les eines digitals lliures són el software que respecta la teva llibertat com a usuari, a més de respectar la solidaritat social amb la comunitat per compartir i millorar la tecnologia. L'objectiu d'aquesta càpsula és acostar aquestes eines a les entitats de base de l'associacionisme educatiu. Aquesta càpsula es divideix en 2 parts: la primera és d'anàlisi, reflexió i plantejament polític; la segona és pràctica i enfocada a conèixer i proves les eines.

A la primera part es presenten les eines digitals lliures com a alternativa a les grans empreses tecnològiques, mostrant el seu poder de transformació social i la seva essència anticapitalista a partir de la sobirania tecnològica. Es presenta la filosofia horitzontal, democràtica i de treball en xarxa de les eines digitals lliures, treballant el concepte de tecnoètica des d'una vessant feminista i de reducció de l'impacte ambiental. A la segona part es fa una panoràmica a les eines existents, mostrant alternatives a les eines tradicionals i hegemòniques. Es presenten Commonscloud (oficina), Zimbra (correu electrònic) i Meet (veideotrucada) per animar les entitats a fer el canvi d'eines.

**Format:** presencial (recomanable que les participants puguin fer servir un ordinador). També hi ha la possibilitat de fer la formació íntegrament en línia.

#### **Objectius**

- Presentar les eines digitals lliures com una alternativa al monopoli de les grans corporacions tecnològiques
- Introduir els conceptes de programari lliure i tecnoètica, vinculant-los a l'anticapitalisme i el feminisme
- Fer una panoràmica d'eines digitals lliures per oferir alternatives viables i animar a fer el canvi d'eines

## Continguts

- Punt de partida: de qui depenem?
  - Dependència tecnològica i capitalisme de vigilància
  - El control de les eines de teletreball per part de les grans corporacions
- Eines digitals lliures: horitzontalitat, democràcia i treball en xarxa
  - Alternatives i relació amb l'ESS, l'associacionisme i el cooperativisme
  - Tecnoètica: feminisme, dades, sostenibilitat
- Programari lliure (FLOSS)
  - Quines eines fem servir? Quines eines podríem fer servir?
  - 4 llibertats del programari lliure
  - Diferències entre software lliure i privatiu
  - Lliure no vol dir gratis!
- Panoràmica d'eines digitals lliures (part pràctica)
  - Correu (Zimbra)
  - Oficina (Commonscloud)
  - Videotrucada (Meet)
- Com seguim?
  - Repositoris d'eines digitals lliures
  - Formació complementària o acompanyaments amb el canvi d'eines\*

**\*Formacions complementàries:** Al marge d'aquesta càpsula introductòria, les entitats poden demanar formacions complementàries i/o d'aprofundiment en algun tema específic (per exemple, en alguna de les eines presentades). Igualment, s'ofereixen acompanyaments a les entitats que vulguin fer el canvi d'eines per tal de facilitar aquest canvi amb el suport de la cooperativa femProcomuns.

---